

(سہروا)ی

چ بکہم؟، چی بکہم؟، چ بکا؟

لہ

شيعری شاعيراندا

نامادہکار/ زريان سہرچناری ۲۰۱۸

پياداچوونہوہ ۲۰۲۴

سەروا: بە ئینگیزی: ((Rhyme)، بە عەرەبی: (قافية) بریتییه لەو دەنگە ئیکچووانە
 کە لە کۆتایی دوو وشە یان زیاتر لە شیعردا دووبارە دەبنەو، بە مەرجیک ئەو دەنگانە
 بەشیک لە وشەکان بن و واتای سەر بەخۆ نەگرن. زۆرتر لە کۆتایی بەلەکان یان
 بەیتەکانی شیعەر و ستراندا دیت، بۆ وینە لە ئەم دێرە شیعەرە دا:
 "بەدەر بە دەری یان لە مائی خۆم
 لە خاکی عەرەب، لە ئێران و رۆم"
 وشەگەلی "خۆم" و "رۆم" سەروان.
 ناوەکانی تر: لە زمانی کوردیدا بۆ وشەیی سەروا ئەم ناوانەش بەکار دیت: بەشاوەند،
 بەشاقەند، پاشبەند، پاشۆل، پاشل، قافییه. (ویکیپیدیا)

سەروادار: السجع

سەروادار: گونجان و یەکبوونی دوو بڕگە یە لە پیتی کۆتایی وشە چاکتریشی ئەو یە
 بڕگەکانیان یە کسان بن. (بە هاری رەوانبێژی/ موحسین ئەحمەد مستەفا گەردی)

سەروادار: ئەو یە کە دوو هە ئۆیسی پەخشان یا پتر لە سەر یە ک پیت یا پتر بوەستن،
 سەروای هە ئۆیستەکان وەکوو سەروای هۆنراو وایە، ئەو وەندە هە یە لە هۆنراو وەدا دەبی
 کیشیشیان یە ک بیت بە لام لە پەخشاندا مەرج نییه. (رەوانبێژی لە ئەدەبی کوردی دا؛
 بەرگی ٢/عەزیز گەردی)

به نووری باده که شفی زولمہتی تہ قوا نہ کہم، چ بکہم؟
به شہ معینکی وہا چاری شہویکی وا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ خہزنہی دلمدا ہہرچی ہہیہ، ہہر داغی سہودایہ
دہسا نہم نہقدہ دہردی عیشقی پی سہودا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ گہل دہستی مہ لا ری ناکہوی زونناری زولفی یار
وہکوو (شیخ) ئیختیاری مہ زہہبی (تہرسا) نہ کہم، چ بکہم؟
لہ ری نہو شوخہدا خوم کردہ خاک و پی نہنا پیما
دہسا خاکی ہہموو عالہم بہ سہر خوما نہ کہم، چ بکہم؟
دہمیکہ شاری پشوری مہ حہ بہت مات و خاموشہ
به قانونی تہ جہ نون شورشی ئینشا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ چاوا، نم نہما بو گریہ، نوبہی سوجده بہردہریہ
سیاساٹم نہ بارہ، نویژی ئیستیسقا نہ کہم، چ بکہم؟
لہ سہر توم دوشمنہ دنیا، قہزیبہم (مانع الجمع) ہ
کہ تہرکی تو نہ کہم، تہرکی ہہموو دنیا نہ کہم، چ بکہم؟
بہ جی ماوم لہ یاران، نابہ جی ماوم، نہ جہل! زوو بہ
بہ مردن لہم قسووری ژینہ ئیستیعفا نہ کہم، چ بکہم؟
نہوا لہیلا بہ روژی حہشر نہدا وادہی لیقا (مہ حوی)!
ہہتا قامی قیامت، ناہ و واوہیلا نہ کہم، چ بکہم؟

ئه‌رى دڻ بى شهربابى له‌على گولڤه‌نگت له‌ گول چ بكا؟!
 كه جيلوهى گول له‌ گولشه‌ندا نه‌بى، بولبول له‌ چل چ بكا؟
 كه هه‌نگيرسا له‌ نوورى باده شه‌معى حوسنى جانانه
 نه‌چيته سهر ته‌ريقه‌ى حه‌زره‌تى په‌روانه، دڻ چ بكا؟!
 به ئاهم گهر په‌قيبانته بسوتين ئه‌ى گولى په‌عنا
 مه‌ره‌نجه، تو خوا شوعله له‌ ئاقارى چقل چ بكا؟!
 هه‌تا ماوه ده‌بى ئه‌شكى نه‌دامه‌ت داوه‌رينى چاو
 عه‌ره‌ق ريتن نه‌بى، شه‌خسى له‌ كارى خو خه‌جه‌ڻ چ بكا؟!
 سه‌فه‌ر جانيزنييه، با بو حه‌ره‌م بى، له‌و به‌روبوومه
 فه‌قه‌ت مه‌جزووبى زنجيرى نه‌سيبى ئاو و گل چ بكا؟!
 فه‌له‌ك هه‌رگا كه‌سيكى هه‌لبىرى، وه‌قتى هيلاكه‌تبييه
 كه سهر بو گه‌يينه په‌ت بى، پى له‌ كورسى و ئه‌سكه‌مل چ بكا؟!
 له‌ عوششاق و په‌قيب ئه‌و شوخه‌ چاوى لوتفى وه‌رگيڤرا
 كه ئاسك ئاده‌مى يا سه‌گ ببينى، غه‌يرى سل چ بكا؟!
 چ حاجه‌ت نه‌رگسى مه‌ستت بكه‌م وه‌سفى به‌ مه‌خمورى
 كه چاوى سورمه‌كيشراوى خودايى بى، له‌ كل چ بكا؟!
 له‌ هه‌ر جييه‌ك هه‌ئى خورشيدى عيشقى گولڤروخان (مه‌حوى)
 ئه‌گه‌ر عه‌قلى بى، له‌و جيگه‌ ئاونگى عه‌قل چ بكا؟!

له فیتنه‌ی نازی غه مزه‌ی چاوی فه‌تتانی خوا چی بکه‌م؟
له ئیشتی عه‌قره‌بی زولفی په‌ریشانی خوا چی بکه‌م؟
له سه‌فچه‌ی روومه‌تم یه‌ک جی نه‌ما بی زه‌خمی په‌یکانی
له حه‌مله‌ی فه‌وجی رووسی تیری موژگانی خوا چی بکه‌م؟
به زولفی، سوچی رووی پوشتی که قیبله‌ی نه‌هلی ئیمانہ
له جهمعی سوچ و شام و کوفر و ئیمانی خوا چی بکه‌م؟
وه‌کوو بارامی گوږه، تورکی چاوی بو نیشانه‌ی دل
له خوشلیدان و پرپیگانی په‌یکانی خوا چی بکه‌م؟
له شه‌ودا ماهی رووی ده‌رکه‌وت و زوو هه‌له‌ات و نه‌مزانی
له بی میهری روخی وه‌ک ماهی تابانی خوا چی بکه‌م؟
نه‌گه‌ر چی شیوه‌یی شیرینی جه‌زی دل ده‌کا هه‌رده‌م
له حه‌رفی تالی لیوی شه‌ککه‌رئه‌فشانی خوا چی بکه‌م؟
هه‌تا‌کوو هه‌لنه‌کات بو ره‌فعی زولمه‌ت شه‌و چرای کوئمی
له ره‌مزی خالی شین و له‌علی خه‌ندانی خوا چی بکه‌م؟
له‌سه‌ر سینه‌ی به‌ناهی من شکا چینی سه‌ری زولفی
له په‌رژینی شکاوی باغی سیوانی خوا چی بکه‌م؟
له دوکانی خه‌یالمدان نه‌ما جنسی غه‌زهل نه‌مرو
له بو فه‌رشی سه‌ریری ته‌ختی نه‌یوانی خوا چی بکه‌م؟
نه‌خوشم بی نه‌باتی لیوی، من موشکیل نه‌جاتم بی
له بو ماچی وه‌کوو ده‌رمانی لوقمانی خوا چی بکه‌م؟
له شو‌رشدایه مورغی دل، به ئومیدی نه‌سیممی گول
له بو عه‌تری غوباری چاکی دامانی خوا چی بکه‌م؟
ده‌می بو من نه‌بوو سه‌یری که‌ناری گوئشه‌نی وه‌سلی
له بی‌ره‌حمی ره‌قیب و جه‌وری ده‌ربانی خوا چی بکه‌م؟

ويسائى بؤ ره قيب و دهردى هيجرانى به (نارى) دا
له رهسمى بئ وهفايى و عهد و پهيمانى خوا چى بکهه؟

له دارولحوزنى دوورى، ئيختياري غهه نهکهه چى بکهه؟
به بئ مه عشوقى شادى، دهس له مل ماتهه نهکهه چى بکهه؟
ره ئيسى تاقمى به دبه ختى سه ختى کيشى نه يمام
وه کوو وه حشى له زومرهى نه هلى عوشرهت رهه نهکهه چى بکهه؟
که نهى سينه وهک جوشى سه ماوهر بئ له جونبوش دا
له جيگهى چا له دلما خوئينى چه رگهه دهه نهکهه چى بکهه؟
نه بوو بؤ من دهه غونچهى سروورى گوئشهنى وهسلت
له خارستانى هيچرت خارى ميحنهت جهه نهکهه چى بکهه؟
بيابانى فيراقت وادييهكى گهره و بئ ناوه
قه ناعهت گهر به نهشكى ئاتهشى گريهه نهکهه چى بکهه؟
موشه وهش بوو به مه سرووتهى نه لهه نهوقاتى ئيرانه
به سالارى خه يالت فيكرى دهفعى غهه نهکهه چى بکهه؟
له شوعلهى ئاقتابى ته لعهتت يهک مانگه مه حرومه
له ژير بارى غهه ما پشتم هيلالى خهه نهکهه چى بکهه؟
دلّه وهک ئاش و دهرده ئاشهوانه بؤ مزهى ميحنهت
سرووشكى ده مدهمى چاوم، به سه يلى چهه نهکهه چى بکهه؟
له بؤ ميحراجى وهسلت بئ بوراقتى پرتهوى لوتفت
له کولبهى ميحنهتى عهزمى جزوورت کهه نهکهه چى بکهه؟
عرووسى فيكرى (نارى) زيوهرى ته حسيني مه هموده
به بئ زيوهر دهسا بووکی ته بيعهت زهه مهکهه نهکهه چى بکهه؟

(۳) نەدیم

لە تۆماری نەهاتی بەختی ئەزەل چ بکەم؟
لە چوونی رۆح و نەهاتی ئەجەل چ بکەم؟
بە غەیری تائی نەمدیوه دەوایه هەبێ بو دەردی
کە مەه نەبێ لە شیرینی عەسەل چ بکەم؟
کە دی رەقیب شیعرم مەتەحی جوانی یارە
وتی من غەزالم هەبێ لە رەوانی غەزەل چ بکەم؟
بە یارم وت کە دڵ جیتە فەرمووی تەماشای ئەم شیتە
لە بەیتی پڕ لە ئەحزان و خاپور و بێ عەمەل چ بکەم؟
تەشریفت بێنە کەلامت تەبشیری بو مە هیئەبێ
دەسا زوبە ئەجەل تخوا لەم ژینە بێ ئەمەل چ بکەم؟

نهکهه چي بکهه؟

که من بوم دهس نهدا رهندي دهسا تهقوا نهکهه چي بکهه؟
نهسيري زولفي تاتانم، که واوهيلا نهکهه چي بکهه؟
له کونجي سومعهي زوهدم، هزاران شيخ شاگردمه
له شيخ بهدتر هه موو سهرفي قهدي تهرسا نهکهه چي بکهه؟
نه لين مه جنونئ زوو شهيدا به بالاي سهولئ لهيلا بوو
مني شهيدا فيداي بالات، نهگهه لهيلا نهکهه چي بکهه؟
نه مه حويم تا که مه جو بم، نه ناليم تا بنائينم
به شوري شيعري شيرينم، فهلهک شهيدا نهکهه چي بکهه؟
له نهوسافي سه لاهه ددين قه لهم ماندوو بووه نه مجا
نهگهه وهسفي خه رافاتي کوري کيسرا نهکهه چي بکهه؟
خه يالم وايه بييري دل، له عوودي سينه ما دهرخهه
له بو نهه هوزه جيماوه، دهنگئ بهرپا نهکهه چي بکهه؟
له گوشه ي باخي کوردستان هزار قانع به بولبول بوو
له باتي باخهوان نه مرو، که خوم ريسوا نهکهه چي بکهه؟

سوزي عيشق

له سوزي عيشقدا سووتام که سي يارم نه بوو جاري
قوري نهه خاک و سه حرايه به سه رخودا نهکهه چي بکهه؟

ياری دل روبا

دلَم زنجير نه کهم نه ماما، له ياری دل روبا چي بکه م؟
رهگم وشکه وهکوو پووشه، له قووهی کارهبا چي بکه م؟
که من پيم پر له خاری میحنه ته هه تا کوو بهر نه ژنوم
قهدهم نه نداز نه کهم بو لات له گهل کهوشی وهسا چي بکه م؟
له روژ بیزارم و مه حره م به من هه ر تاریکی شه و بوو
که سیبه ر هه ر ره قییم بی، له روژی ناشکرا چي بکه م؟
سواری ره وره وهی مه رگم، نه چم بو به زمگاهی گور
نولاخی عاریه م ناوی، له مهیدانی فه نا چي بکه م؟
دهمی کوژراوی نه برۆتم، دهمی خنکاوی نه گریجه ت
نه بی تاوی خه میکم بی، له ياری بی به قا چي بکه م؟
به ناوی تیغی نه برۆت، شوریا جه ور و گوناحانم
له ریوه جه ننه ته جیگه م، له دیوانی جه زای چي بکه م؟
خه یالم بوو له سه ر نه مری برام ته رکی مه عاسی که م
نه بینم خوی ریا بازه! له تاعاتی ریا چي بکه م؟

بە جۆشى دىل

بە جۆشى دىل ئەگەر ئاور لە دنيا بەر نەدەم چىكەم؟
بە نوورى تۆبە پووى رەشم پوناك نەكەم چىكەم؟
دەبا ھەستم ھەتا ماوم مەدانى چۆل و سەحرا بەم
لە دەروازى موحەمەد گەردەنى خۆم دانەخەم چىكەم؟
لە رىنگەى مەككە و تاييف وەكوو سەگ گەر نەلورىنم
لە مەحشەر چونكە بى نەقدم ئەگەر زارى نەكەم چىكەم؟
مەدینەى تۆبە جىگايى دەخالەت يا رەسولولاھ
لەكەم دەستى دلى من روو لە نەينەوا نەكەم چىكەم؟
مونافىق ھەر منم رەحمى بفرموو يا ئەبەلقاسم
لە سەر پردى سىراتا تۆ نەجاتم گەر نەدەى چىكەم؟
رەفيقانم مەلین ناساغە دەشتى سا چ تەدبىرى
كە تەدبىرىش دەكەن تەدبىرى عەفوم بۆ نەكەن چىكەم؟

چ بکەم؟

بە يادى شەمى روخسارىكى، دل ئىچيا نەكەم چ بکەم؟
بە شەوقىكى وەھا چارى شەوى يەلدا نەكەم چ بکەم؟
وەكوو مەجنوونى مائىكاول دەروودەشت بۆتە مەئوای من
لە حەيفى عاقلان خۆم شىتتى پرووى لەيلا نەكەم چ بکەم؟
لە كوۆرى عىشقبازانا نەماوہ قەدرى رۆح و سەر
وەكوو پەروانە بۆ پرووى ئەو بە رۆح سەودا نەكەم چ بکەم؟
دەئىن يار خاکی بەرپىيى سورمەيە بۆ چاومى دىنم
بە كوۆرايى رەقىبى لامەزەب، ئەى وا نەكەم چ بکەم؟
بەشەرتى بىتە لام شەرتە سەرم دانىم لە پىناوى
ئەگەر بۆ گاوغەردوون، رۆح و سەر ژىرپا نەكەم چ بکەم؟
لە دورى وى گەدام و دىتە لام وەك شا دەبينم خۆم
لە چون و هاتتى، خۆم وەك گەدا، وەك شا نەكەم چ بکەم؟
ئەگەر با بۆنى تۆ بىنى (ئىمامى) وا دەئى گيانە
كە من رۆح و سەرم قوربانى رىگەى با نەكەم چ بکەم؟

عه زیزی میسری دل

دهئین گیراوه نه ورۆکه عه زیزی میسری دل، چ بکه م؟
له پاش نهو من له گه ل دل، شیت و پیتی وا به کو ل چ بکه م؟
نهوه جوان و جیل و پاک و خاوین، بو چی گیراوه؟
منی پیری په شیمان و گونه هکار و خه جه ل چ بکه م؟
نه ماوه باغ و راغ و رهونه قی سه حرا، خودا مه رگی
گوئووکات چوو له بهر نهو، من له دهشتی پر چقل چ بکه م؟
له باغیکدا که گو ل رۆیی به تاراجی خه زان، جا من
وه کوو بولبول نه سووریم داربه دار و چلبه چل چ بکه م؟
گرانه دهردی دووری، بهم له شه چون هه لگرم یاری
زه عیف و پیر و بی هیز و قوه ت، بی شان و مل چ بکه م؟
(نیمامی) هیندی خه م خوارد، عاده تی پی گرتووه یاره ب!
ده سوړی بی وچان، گیژه و له دهردی چه رخ و خول چ بکه م؟

بارگهی یاران

دیت و رادهبرئ وهکوو سهروی رهوان من چیبکه م؟
که بهقووربانی نهکه م رۆحی رهوان من چیبکه م؟
قهدی نه و شوخه وهکوو دووخ و خهدهنگه نهفسوس
پشتهکه م کومه وهکوو مائی کهوان من چیبکه م؟
تازه ههنگاوی شلم کوانئ دهبی بو شهوراو
جوانه زورجوانه بهئ رهوتی کهوان من چیبکه م؟
زهبری ئاوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنای پرمهیی بۆر و بدهوان من چیبکه م؟
ژوانی خوئی هه رهتی لاهوتی دیته خهونم
کاتی ئاویلکه لهگهئ زیندهخهوان من چیبکه م؟
شه و ههتا رۆژی له بهر ئیشی لهشم ناله م دی
دیته گویم دهنگی (گه لو) و (نیوه شهوان) من چیبکه م؟
بارگه یان تیکه وه پیچا و بهرئ بوون یاران
له دنئ وا بهتهنئ پاشی نهوان من چیبکه م؟
ژیانی من ئیسته وهکوو خوئی دهمی زهرده پهره
پیم نهما تین و گور و هیز و تهوان من چیبکه م؟
(سروه) هات خونچه گوئی باخی نهدهب پشکووتن
باخهوانی گهره که تازه جهوان من چیبکه م؟
ئاو نه بوو نه و دهمی (هیمن) مه لهوانی کورد بوو
ئاو شوکر زوره وهرن زوو مه لهوان من چیبکه م؟

(۸) ھەژار ۱۹۲۱-۱۹۹۱

ئەگەر ئاۋھا نەكەم چ بکەم؟

ئە كەركووكم بە ئاب، ئارەق ئەبەر گەرما نەكەم چ بکەم؟
كە بەرچایی بە ماستی شل، بە پیالیك چا نەكەم چ بکەم؟
ھەموو رۆژی سەعاتی دوان نەبی، ئاوی ئوتیل دەپرن
ئەگەر تەرخی دەموچاۋ شتن و ئیستینجا نەكەم چ بکەم؟
ئە حەوت و نیو دەبی بۆ كار بچەم، ریم چارەگیك دووره
ئە حەوت و چارەگیكرا شانی بۆ پیدا نەكەم چ بکەم؟
ئە (دارك رووم) ی پر ھالاو و بین ناخوش و بی مەنفەز
ئەگەر چەند تەبع و تەكبیریکی بۆ (سۇنا) نەكەم چ بکەم؟
ئە دواز دەدی دیمەوہ برسیمە ماندووم قرقرەدی زگمە
كە ورگی لامەزەب تا مل پری شۆربا نەكەم چ بکەم؟
بە ماستاویکی شین و تامنەدار، یان ئاۋہ بەفری زۆر
بە دوو ھیشوو تری، یان گرکە بۆری با نەكەم چ بکەم؟
ئیتەر ھەر بانگی تەنزىلاتە یان شەربەت بە دوو فلسە
ئە جینگەى خەو جنیودان، داد و واوہیلا نەكەم چ بکەم؟
سەر ئیۋارە دووبارە کارە تا شەو کاتی حەوت و نیو
ئە باتی سینەما و گەردش بەرەو خەو را نەكەم چ بکەم؟
شمەك ھە لگرتنە بۆ بان و خۆدانە بەعەرزیدا
ھەتا خەو دوو قسەى قۆریش دەگەل شوکرا نەكەم چ بکەم؟

ته خمیسی (بارگهی یاران)
هه ژار شیعی مام هیمنی ته خمیس کردوو

ژارگهی ماران

به ره به پوچکەش ههیه سه رمامه! شهوان من چ بکه م؟
ئه م مندا لانه که بی کراس و کهوان من چ بکه م؟
دئی بردووم کچه تیوی که رهوان من چ بکه م؟
دیت و راده بری وه کوو سه رووی رهوان من چ بکه م؟
که به قوربانی نه که م رووحی رهوان من چ بکه م؟

من نه شه رقیم و نه غه ربیم و نه نه مریکی، نه رووس
نه موسوئمانی به راستم و نه جووم و نه مه جووس
پیر و زورهانم و خورپهی دی دلم بو کچی لووس
قه دی نهو شوخه وه کوو دووخ و خه دهنگه نه فسووس
پشته که م کو مه وه کوو مائی کهوان من چ بکه م؟

سه ره لهرزوک و قوول و چوکه شل و زگ په نه ماو
لاملم خواره پشوم سواره پرورش و کزه چاوم
چوار په لم شل بوو له شیشم بوته لانکه شکاو
تازه هه نگاوی شلم کوانی ده بی بو شه وراو
جوانه زورجوانه به ئی رهوتی کهوان من چ بکه م؟

به زگی برسی خهوم نایه هه رچه نده وهرکهوم
ناره زوم هه ر نه وهیه نانی گهرم بیته خهوم
وهکی رهشکیکی رزیو پسپسه گش قه لف و گهوم
زهبری ناوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنایا پرهمیی بۆر و بدهوان من چ بکهوم؟

دم دمی چی؟ نهوه دوینی بوو نه من زۆر کهونم
دایکه وای رهحمهتی! نهوسایه کوتابووی تهونم
وشک و رهق بومهوه تازه دهگهریم بو شهونم
ژوانی خووشی هه رهتی لاهوتی دیته خهونم
کاتی ناولکه دهگهل زینده خهوان من چ بکهوم؟

خه لکی پیی وایه له خوشیانه ههراو گاله م دی
نا براهم له دهستی زالمه کانه زالمه دی
ورتهیی کونه برینانی دم ناوله م دی
شه و ههتا رۆژی له بهر ئیشی له شم ناله م دی
دیته گویم دهنگی گهلۆ و نیوه شهوان من چ بکهوم؟

له چیا یان و له دهشتان و له لادی و شاران
هیچ شتیکی نیسته نه ماوه وهکوو جاری جاران
دهوهره سهیری به رۆژی مژ و گوپال باران
بارگه یان تیکه وه پیچا و به ری بوون یاران
له دنی وا بهتهنی پاشی نهوان من چ بکهوم؟

دهچمه لای ههركهسی بۆ كارێ دهئێ كویڕ و كهڤه
یهك دهئێ لاچۆ له بهر چاو ئهوی تر ئیژی ههڤه
ئهوی بۆم ماوه تهوه چاوی تهڤ و پیستی گهڤه
ژیانی من ئیسته وهكوو خۆری دهمی زهرده پهڤ
پییم نهما تین گوڤ و هیژ و تهوان من چ بکهم؟

خۆم وه کوو زهڤنه قوته و زارۆله کانیس روتن
حهوتی وام ههن که دهمی خواردنی وهک حه و حوتن
دوینی ئیواری له سه ربانی هه لیم خست توتن
(سروه) هات خونچه گوئی باخی ئه ده ب پشکووتن
باخه وانی گه ره که تازه جهوان من چ بکهم؟

خاله باس یادی به خیر ئه و دهمی داکی مردبوو
ههروهها وشک و برینگ نایه قهبر نهی یشته بوو
دییه کهی ئیمه هه مووی دیم و ته لان و گرد بوو
ئاو نه بوو ئه و ده می (هیمن) مه له وانی کورد بوو
ئاو شوکر زۆره وهرن زوو مه له وانی من چ بکهم؟

(۹) هیرش ۱۹۵۱-۲۰۱۳

تیته لکیشی شیعی (بارگهی یاران) هیمن،

شارگهی یاران

دۆست و یاران که هه موو سه ربه هه وان من چبکه م؟
نه له مان سیله نیگایه ک، نه له وان من چبکه م؟
ئه چه جیژوان به خه یال، خوینه ره وان من چبکه م؟
(دیت و راده بری وه کوو سه روی ره وان من چبکه م؟
که به قوربانی نه که م پووچی ره وان من چبکه م؟)

به رهوش چه شنی فریشته، به به ژن وهک قینووس
به نه خش جه وهه ری جوانیی، دله که م وهک ده سنووس
شوخی شوخی دلی بردم، سه ری پیری به خسووس
(قه دی نه و شوخه وه کوو دووخ و خه ده نگه نه فسووس
پشته که م کوومه وه کوو مائی که وان من چبکه م؟)

یادی نه و دهوره به خیری که له سه ر قه ولی گراو
دامده گرت سه نگه ری جیژوانی به چه ک دهوره دراو
چ زوو بوئی نامه وه پیری ره شه داوی له ناکاو
(تازه هه نگاوی شلم کوانی ده بی بو شه وراو
جوانه زورجوانه به لی ره وتی که وان من چبکه م؟)

تو بلی بیتهوه نهو رۆژه، شهوی دهریکهوم
بهکره شوکاری دهغهڅ هه لیکهوی ری بی بکهوم
داخهکهم! جهردهیی پیری پهکی خست رهوت و رهوم
(زهبری ئاوزهنگی برا و شل بووه دهستی جلهوم
دی دهنه پرمهیی بۆر و بدهوان من چیکههه؟)

چ دهپرسی گوتهکههه، کوئییه مهکان و کهونم؟
لیک ترازاوه کر و رایهڅ و داوی تهونم
زار و بیزار و زهبوون، زهره و کز و بی لهونم
(ژوانی خوشی ههرهتی لاوهتی دیته خهونم
کاتی ئاویلکه دهگهڅ زیندهخهوان من چیکههه؟)

عومری پیه وابوو منیش دهوری مهی و پیالهه دی
کوانی دهمزانی که نهو رۆژهپهش و تالهه دی
نییه رازداری بلیه گیانه له چی زالهه دی
(شه و ههتا رۆژی له بهر نییسی لهشم نالهه دی
دیته گویم دهنگی گه لو و نیوهشهوان من چیکههه؟)

دهخولیمهوه ئاواره و بیچاره له شاران
دهسناکهوی یهکرهنگ بی رهفیتی وهکوو جاران
بو نه گریه نهمن نه ورۆ وهکوو ههوری به هاران
(بارگه یان تیکه وه پیچا و بهری بوون یاران
له دنی وا بهتهنی پاشی نهوان من چیکههه؟)

چۆنە جیژوان! بگره و هه لایه شه ره
له ش هلوئه، دل کلۆئه، چاوه کهم سوور و ته ره
ئه ی په ری شادی وه ره تاوی به لاما تیپه ره
(ژیانی من نیسته وه کوو خۆری ده می زه رده په ر
پییم نه ما تین گوپ و هیز و ته وان من چبکه م؟)

مائیان ئاوابی ئه وان ه ی به وه فا ده بزوتن
گه ردن ئازادی له وان ه ش، که له من لالوتن
خۆش به وده مه ساقی به سه فا پیکه وه جووتن
(سرووه) هات خونچه گوئی باخی ئه ده ب پشکووتن
باخه وان ی گه ره که تازه جه وان من چبکه م؟)

کی بوو؟ بو ئه هلی ئه وین، شیعر و وشه ی وه ک دوپد بوو
دوپی ده ریای ئه ده ب و پیره هه ئۆی هه لگورد بوو
به رزه ناوی له ژیان گه رچی به پرواله ت ورد بوو
(ئاو نه بوو ئه وده می (هیمن) مه له وان ی کورد بوو
ئاو شوکر زۆره وه رن زوو مه له وان من چبکه م؟)

بۆ ئاسۆ

كە من ئیستا ئە تۆ دوورم، شین و گریان نەكەم چ بکەم؟
ئە تاوی تۆ قوری سەربان، بە بان سەردا نەكەم چ بکەم؟

زریان سەرچناری

(رازگەهی یاران)

تیھە ئکیشی (بارگەهی یاران) ی هیمن

دەستی قەدەر گیری کردووم ئە هەندەران من چبکەم؟
ئیم حەرامە گەرانەو بە بۆ کوردستان من چبکەم؟
چاو بەگریانم ئە دووری کۆری یاران من چبکەم؟
(دیت و رادەبری وەکوو سەروی رەوان من چبکەم؟)
(کە بەقوربانی نەكەم رۆوحی رەوان من چبکەم؟)

ئیستا خۆشەویستی بەراست، هەر نەماوە سەد ئەفسووس
هەمووی بۆتە خە ئەتان و بەدەفەری و زمانی ئووس
زمان ئەنگە کە وەسفی کات بۆی دەنووسم بە پینووس
(قەدی ئەو شوخە وەکوو دووخ و خەدەنگە ئەفسووس
پشتەكەم کۆمە وەکوو مائی کەوان من چبکەم؟)

هەرچەند ئیڤرە وەکوو دیلم هەردوو دەست و پێ بەستراو
هەر بەو هیواوەم کە جارێ دی بتان بینم بە چاو
وەکوو مردوی گۆرنشینم، دەژیم تەنیا من بە ناو
(تازە هەنگاوی شلم کوانێ دەبێ بو شەوێراو
جوانە زۆرجوانە بەئێ پەوتی کەوان من چبکەم؟)

لە دوریتان لێم حەرەمە خواردنەووە و خواردن و خەوم
بۆمە پەموزنان، بەمیین هەرگیز نائین کە ئەوم
کەس نییە هانای بو بەرم، دەستم بگری نەکەوم
(زەبری ئاوەنگی برا و شل بوووە دەستی جەوم
دی دەنا پەمەیی بوور و بدەوان من چبکەم؟)

ئیتەر چۆن وەک خۆی بەمینی پەنگ و پوو و شیووە و لەونم
بە شەو خەو بینینە و بە پۆژ خەریک تەفسیری خەونم
کوور و کویر و سەر بیتوکم، وەک هاوتەمەنی کەونم
(ژوانی خۆشی هەرەتی لاوەتی دیتە خەونم
کاتی ئاویلکە دەگەڵ زیندەخەوان من چبکەم؟)

زۆر دەمیکە پەریشانم، ئاھ و نرکە و ئالەم دی
بەلام من نازانم کەنگی مردن بو ئەم مائەم دی
ئیتەر کۆتایی بەم ژینە ئالەبار و ئالەم دی
(شەو هەتا پۆژی لەبەر ئیشی لەشم ئالەم دی
دیتە گویم دەنگی گەلو و نیووشەوان من چبکەم؟)

بوومه ته جيئ تانه و ته شهر كه سانئكي به دكاران
دهئين ئهم كابرا نه ماوه كوره كه ي جاري جارن
چون من شيت نه بم و به سه رخودا نه دم به رد و دارن
(بارگه يان تئكه وه پئچا و بهرئ بوون ياران
له دنئ وا به ته نئ پاشئ ئه وان من چبكه م؟)

پئشينان وتيان ئهم ژينه بيوه فايه و بيغه ره
وهكوو باراشئ ده تهارئ هاواريش كه يت، ئه و كه ره
خوزگه م به سه رده مي لاويم نهكوو جاريك سه د كه ره
(ژياني من ئيستته وهكوو خوري ده مي زه رده په ره
پيم نه ما تين و گوپ و هيز و ته وان من چبكه م؟)

له ولا ترچن ئه و كه سانه ي كه بيكه ئك و نابووتن
ره حمه تي خوا له و كه سانه ش له رئي نه ده بدا سووتن
جيگه يان ناو دل و گيانه زيپري هه ژده و ياقووتن
(سرووه) هات خونچه گوئي باخي نه ده ب پشكووتن
باخه واني گه ره كه تازه جه وان من چبكه م؟)

ده ردي دوري ده ردي دوري كوشتمي، دل ورد بوو
چاره نووس! بوچ وات ليكردم من گوناھي چم كرد بوو؟
(هيمن) يش هوئ غه ريبئ بوو كه به ده ردي دل مرد بوو
(ئاو نه بوو ئه و ده مي (هيمن) مه له واني كورد بوو
ئاو شوكر زوره وهرن زوو مه له وان من چبكه م؟)

(۱۱) پراوچی

شینى زانای خواناس، مامۆستا مه لا عهزیزی تورجانی

- له ناو زۆنگی خه ما، داری سه دهی خه م شین نه که م چ بکه م ؟
مژۆئی چاوی کز، فییری کله ی نه سرین نه که م چ بکه م ؟
فه له ک گۆری عهزیزیکه ده کوئی کوئه کوتراوم
گوئی سه رگۆری سه رکه وتن، به شین په رژین نه که م چ بکه م ؟
به کوچی تو عهزیزی گهل، دئی کو مه ل بریندارن
که خوین ریژی له سه ر زامی دئی به برین نه که م چ بکه م ؟
ده ریدینه ده بی ده ربی به بی تو دیده پروانی
له چاوی ناخونه کدار و دزیو و تونه بین چ بکه م ؟
فه له ک دهستی شکئی، بوچی شه می هۆزی وه به ر بادام ؟
له داخی تو فه له ک، حاشا له شوقی ژین نه که م چ بکه م ؟
به لا، ناله و چل و ژانی له بن سه ردایه، ناچارم
که خۆم توشی چل و ژان و گر و نالین نه که م چ بکه م ؟
شه می به گیانی تورجانی، کوژاوی باده وهی مه رگه
له تورجانی به بیگیان و له گیانی بینه وین چ بکه م ؟
له سه ر گۆری هه موو ژین دۆره کانی گهل ده ئی (پراوچی)
که هاواری له سوود و به ره می یاسین نه که م چ بکه م ؟

چاری بی چاری

به نووری خوا نه گهر مائی دلم پووناک نه کهم، چبکه م
به گر شهی شه وچرای وه حدت دهر وونم پاک نه کهم، چبکه م
به هاری نامرادی گهر به سه رماهات به دووقوئی
نه گهر بو خوا، به بییری خوا، برینم چاک نه کهم، چبکه م
نه وهی بوومه و هه چی دهمبی، نه گهر بروا به جارئیکی
به سه بر و حه وسه نه و هیوا، شوکر بو تاک نه کهم، چبکه م
له زوربهی زوری بیداری زهمانه، گهر نه نالینم
برا و دوست و ره فیق و خزم و کهس خه مناک نه کهم، چبکه م
نه گهر نه فسم بکا زوری و به ناحق لییم گروو بگری
به حهق، گهر نه یکوژم ناخر، نه فس گهر خاک نه کهم، چبکه م
له دنیای پر له (هائوزی ژیان سورما سه ری حاجی
به (هیوا) گهر سکا لایه له به ری بیاک نه کهم، چبکه م

(۱۳) مه لا نه حمه دی قازی پینجوینی

خه زنه ی جه واهیر پینج خشته کی

رئی که زه خیره خوازه من به خه تاوه چیبکه م
به باری به دره وشتی و کوئی ریاوه چیبکه م
به رووی زه بون و زهرد و نامه ی سیاوه چیبکه م
بو که سبی توشه تازه عومرم نه ماوه چیبکه م
به رووت و قووتی که کاتی چونه دهر بی چیبکه م

چی بکه م؟

که نووری ته لعه تی یارم له تووری دل برا چی بکه م؟
ته نووری میحنه تی دووری له سینهم هه نگرا چی بکه م؟
نهوا چو بو سه فدر له یلا به جیماوم له بن که یلا
دلای مه جنوون به واوه یلا به دويا هه نخرا چی بکه م؟
هه تاکوو تاقه تم مابوو هه موو غه م نان و جه لوا بوو
که خانه ی سه بره که م سووتا که په رده ی دل درا چی بکه م؟
به نه مری جه ق قه له م بو نیمه هه ر دهر د و غه می نووسی
نه گهر شیوه ن نه که م سه بر و قه رارم لی برا چی بکه م؟
قه له م روژی نه زهل بو نیمه هه ر دهر د و غه می نووسی
هه موو روژ گهر نه نالینم له ناو خاک و قورا چی بکه م؟
نه گهر چی شین و نالینم له کن تو پارویه ناکا
له دونیادا به به دناوی که من زانگم زرا چی بکه م؟
له باغی عومری خوم و حوسنی تو بی به هره بم تاکه ی؟
له بهر دهر گاهی تو هه ر دابنیشم له م قورا چی بکه م؟
به بهرگی تازه وه هه رکه س نه بینم مه ست و مه سرووره
هه همیشه قانع و (سابر) له تو ی بهرگی شرا چی بکه م؟

خودا هاواره

خودا هاواره نهم شهو دولبهرم لي دابرا چي بکهم؟
شهرارهي ناگري دووري له سينهم هه لگرا چي بکهم؟
له بهر دهرد و غهمي يارم نه خوش و خانه بيزارم
وهکوو مه جنوون دلم بو چول و سه حرا هه لخر ا چي بکهم؟
خودا روژي نه زهل گريان و قور پيواني پي به خشيم
به نه مري حهق وجودم هه نه کيشم له م قورا، چي بکهم؟
قه له م روژي نه زهل بو نيمه ههر دهرد و غهمي نووسي
هه موو روژ گهر نه نالم له ناو خاک و قورا چي بکهم؟
قسه ي بي فائيده و بي جي زهرورته پيم نه کا نايکه م
نه گهر گريه و فوغان ناکه م له نارامه برا چي بکهم؟
هه موو عالم به بهرگي جه نه وه سه رمه ست و خوشحاله
نه گهر قانع نه بم (سابر) له نيو بهرگي شرا چي بکهم؟
نه گه بيه دامه ني حوسني هه ناسه ي (سابري) ياران
له دونيادا به بهر دناوي که من زهنگم زرا چي بکهم؟

ئەسەر غەزەلئىكى مەھجۇ

كە واوھىلا بە دوورى ئەيلا ئە دوجەيلا ئەكەم چ بکہم
بە ئەشكى دیدە ئیشاوى خەم بەرپا ئەكەم چ بکہم
ئە مەيخانەي ژيانا مەي بەسەر مەيدا ئەكەم چ بکہم
«بە نوورى بادە كەشفي زولمەتي تەقوا ئەكەم چ بکہم
بە شەمعیكى وەھا چارەي شەویكى وا ئەكەم چ بکہم»

ئە تیشكى روومەتي جوانى ئەئىي رووناكىي لالاىە
ئە تاسەي بۆنى سەرسینەي ئەئىي میسكى بوخارایە
ئە بەرزى و شوخی و شەنگى قەد و ئەو بەژن و بالایە
«ئە خەزنى دلى مەدا هەرچى هەيە هەر داخى سەودایە
دەسا ئەم نەقەدە دەردى عەشقى پى سەودا ئەكەم چ بکہم»

براگەل خۆ موسولمانم گەلى جارم نەکرد هاوار
ئە باخى جوانیا تازەگوئىكە بۆ منى دئزار
ئە دەستى دوور مەكەن توخوا، نەكەن زینهار هەزار زینهار
«ئەگەل دەستى مەلا پى ناكەوى زینارى زولفى يار
وہكوو شیخ ئیختیاری مەزھەبى تەرسا ئەكەم چ بکہم»

ره قییم هەر وه کوو جادوو ته نی سیحری له سه ر پیم
به لام بیسوود بوو هەر چه نده هه مووم شیدا له ژیر پیم
له خوی پارامه وه ئینجا له وانهی دهوری هەر کی ما
«له ری ئه و شوخه دا خۆم کرده خاک و پیی نه نا پیم
ده سا خاکی هه موو عالم به سه ر خۆما نه که م چ بکه م»

منی ناواره له م شاره ژیانم ئیشه یا نوشه
سه راسیمه م چه قه وماوه ئه بینم گشتی ره شپۆشه
ئه وی ئه بیینی بیده نگه ئه ئیی مه ستووره بیه وشه
«ده میکه شاری پر شوری مه چه به ت مات و خاموشه
به قانونی ته جه نون شورش بیه ریا نه که م چ بکه م»

ئه ئیی مندائی ساوایه دئم: هاواری دولبه ریه
کزه دوورینه که ی چاوم له باتی ئه م سه ر، ئه و سه ریه
ئه وه نده فرمیسی رشت دیدم ته رای نی ئاخر و ئوخریه
«له چاوا نم نه ما بو گریه نوبه یی سوجه به رده ریه
سیاسائیم نه باره، نویژی نیستیسا نه که م چ بکه م»

جه مالت زولمه ته بو من ده ئی بو خه لقی وه ک شه معه
ژیانی پر له ئالام گه هی ترسه و گه هی ده معه
ئه وی من خۆم به خۆم کرد له ری تۆدا هه زار نه وعه
«له سه ر تۆم دوژمنه دنیا قه زییه م (مانع الجمع) ه
که ته رکی تۆ نه که م ته رکی هه موو عالم نه که م چی بکه م»

بهسه نهی نهفسی نههماره بهسه بهس شیئت و بهدخوو به
نهوی دووورو ریاکاره نهوه نهمرویه مهجووبه
به هیج ناچی نهناو عامه نه عیلهما وهک نه رهستوو به
(بهجی ماوم نه یاران نابهجی ماوم نه جهل زوو به
به مردن نه قسووری ژینه نیستیعضا نهکهه چی بکهه)

نهگهر چی چوو به با عومرم نه ریژهی عاشقا مهجوی
بهلام داوینی بهر نادهه ههتا دار البقا مهجوی

(نهوا نهیلا به رۆژی ههشر نهدا وادهی لیقا مهجوی
ههتا قامی قیامهت نهه و واوهیلا نهکهه چی بکهه)

(۱۶) عابید سیراجه دینی نه قشبه ندی

۱۹۹۵-۱۹۲۳

داخ

له داخی چوته هه ئدانی کهر و چوارپی خودا چی بکه م؟
له تاوی وات و ویتی زۆر بلئی بی جی، خودا چی بکه م؟
له قینی مهست و دیوانه ی نه زانی بی حه یا وه خته
هه ئیم، چاره م چیه یاران برۆم بو کوی، خودا چی بکه م؟
خه تای کی بگری پیاو ئیستا که نادان گهرمه بازاری
ده غه لّ خوی شای که سانه و په ندی پی ناوی خودا چی بکه م؟
غم و غوسسه ی زهمانه که م نه بوو، بو ره نج و نازارم
غمی تر هاته سه ربارم قه دهر وابوو خودا چی بکه م؟
له خوړا خو ده کوتنه هه ر مه به ستی باکوو تییناگهن
نه زان چۆن تیده گا، که ی چا ده بی وابی، خودا چی بکه م؟
ئه ئین ئیستا گرووی تر به ناوی دانیش و عیلمو
خه ریکی گیره شیونین له شار و دی، خودا چی بکه م؟
خودا سا خوت بگه فه ریای که لی چه وساوه یی بی که س
عیلاجی کار له ده ست (هیژا) ی هه ژار نایی خودا چی بکه م؟

ئيوه بليين چي بکهه؟!
ساراسيمهه، پهريشانم، چي بکهه؟
دئم شکا، هه راسانم هه راسان، چي بکهه؟
ديوي خه فته ريي پي گرتووم ري برانه، چي بکهه؟
هاوارهاوار دلدارانه چي بکهه؟
په له قازي تهک وده و نيوهرو نيوه شهو
پيلاوي مه حکهه کاله و پيتاوه له پي دراوه
ريم لي برا چي بکهه؟

-
-
-

خاوهني هه ست روژي هه زار جار نه مري، نه مري
نه ي هاوار ئيوه بليين چي بکهه؟
ئيوه بليين چي بکهه؟

دئی بولبول له دهوری باغی گول یاری نه کا چ بکا؟
له تاوی غونچه هه ردهم، شیوهن و زاری نه کا چ بکا؟
زهمانی له زهتی پویی و دهوری زیلله تی واهات
نیتر یاران له مهولا پوو له دلداری نه کا چ بکا؟
له ناهی گهرمه وه وا لیوبه بار و خیشکه نیستیکه
له عهینی چاوه کانی، خوین و ئاو جاری نه کا چ بکا؟
شهو ی هیجران خه یائی یار ده کا، نه سلا خه وی نایه
به یادی رۆژی وه سلی، چه ز له بیداری نه کا چ بکا؟
به کوفری زولفی، ری نیسلا می به ستووه، بویه دئی نیستی
وه کوو سه نغانی دایم مهیلی زنناری نه کا چ بکا؟
دئم عهیبی نییه، گهر روی زهمین تهرکا به خوینی نه شک
به ناهی دودناکیش، ئاسمان تاری نه کا چ بکا؟
له لایی فیرقه تی یار و له سوئی میهنه تی نه غیار
له هه ردوولا دئی مسکین، ره جاکاری نه کا چ بکا؟
هه وای یاری له سه ر ده رناچئ نه سلا له و جه فای دوری
دئی بیچاره کهم هه ردهم وه فاداری نه کا چ بکا؟
نه گهر چی بیوه فا یارم جه فایدا، نه و دئی مسکین
وه کوو سافی له به دبه ختی فیداکاری نه کا چ بکا؟

که رۆژی وهسلی ئاوابوو به چاو گریان نهکههه چبکههه؟
 شهوی هبجرائی وا داهات که دل بریان نهکههه چبکههه؟
 به کینهی من دووباره چه رخی که چ وا که چ مه داری کرد
 منی بی تالعیش بهو نهوعه گهر دهوران نهکههه چبکههه؟
 به بی یارم حهیات ته لئخ و نه جهل شیرینه ئیستاکه
 له جهژنا گهر روحی شیرینی خوم قوربان نهکههه چبکههه؟
 وهکوو دهوری فه لهک دائیم له دهوری یار نه بهم، یاران
 فه رامۆشی بهکی دی دل که سهر گهردان نهکههه چبکههه؟
 نه گهر دهرمان نهکا بيماریی دل بی وهفا یارم
 له دهردی بی دهوا گهر چاوه رپی لوقمان نهکههه چبکههه؟
 وهکوو یوسف له زیندانی غهما چه پسی عه زیزیکم
 له بو ته سکینی جاری روو له لای که نعان نهکههه چبکههه؟
 ته بیب نهیت و دهوای دهرت نه دا چاره م نییه (سافی)
 به مردن گهر عیلاجی دهردی بی دهرمان نهکههه چبکههه؟

له دووری تو دئی زارم نه گهر زاری نه کا چ بکا
له چاوان خوین وهکوو دیجله و فورات جاری نه کا چ بکا
وهکوو بولبول به شین و ناله گوئشه ن گهر نه شیوینئ
له دهستی باغهوان شهکوا له به دکاری نه کا چ بکا
له شامی په رچه مت گهر شه معی روخسارت بگیری سینی
وهکوو په روانه دل گهر مه شقی دلداری نه کا چ بکا
له گوئشه ی بیگه سیدا بیئومید و بیئه مهل ماوه
له ژین بیزاره داوای مهرگی یه کجاری نه کا چ بکا
که سی گهر به سته یی زولفی که مه ندی یاری شیرین بی
وهکوو فهرهاد له بیستوون کوه که نکاری نه کا چ بکا
گوتی: عهونی نه گهر بی، باخهوان باخی سینهم بی
به نارنج و تورنج و سیو و بی یاری نه کا چ بکا!

(۱۹) مستهفا پاشا ياموئكى

پيم دهئين مه ندوب و نازانم بليم چي و چي بكم؟
توخوا سا پيم بيژن وهقتي مه جليس چي بكم؟
؟؟؟

(۲۰) نه حمه دي نالبه ند

ئاخ ژ عه شقى مه دهوام ئا چ بكم ؟
نهى ههرو قهول و كهلام ئا چ بكم ؟
خه بهر كه خوش كو ژ يارى مه نه هات
زين و بهلقيس و زوله يخا چ بكم ؟
دل بهرى دل برو رح چو عه ده مى
زه ربه كى بژهره لمن دا چ بكم ؟
ذيلله تا هو چو كه سا قهت نه بره
وهى كو نه ف حاله ته ئيزا چ بكم ؟
ره به نم كه فتمه ده ستى سه نه ما
چيه ته دبירו سه رو را چ بكم ؟
زه حفن ئيرو له نا فا مه برين
وهك شه طى خون ژ دلى زا چ بكم ؟
سه فه را ريحله ت و چونى نه فا هات
دل ژ غه فله ت مه نه ترسا چ بكم ؟
شه ربه ته ك ته حله به لى دقيت كو فه خوين
هيژ مه تاما وى نه كيشا چ بكم ؟

(۲۱) میرزا غه فوور

پینج خشته کی له سهر غه زیکی مه حوی

له گه لّ وه زعی زهمانه و به ختی به د، ده عوا نه که م چ بکه م؟
به نه قدی رّوحی شیرین کولبه یی سه ودا نه که م چ بکه م؟
وه کوو مه نسوور ته نافی بو سهرم پهیدا نه که م چ بکه م؟
(به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه که م چ بکه م؟
به شه معیکی وه ها چاری شه ویکی وا نه که م چ بکه م؟)

له که نجینه ی دلم روانی، که نایا نه قدی تیدایه
که نه مزانی له من زیادتر، نه ویش مه جنوونی له یلایه
گوتی: سه رمایه و سوودم، هه موو راجیع به «مه ولا» یه
(له خه زنه ی دلمدا، هه رچی هه یه هه ر داغی سه ودا یه
ده سا نه م نه قدی ده ردی عیشقی پی سه ودا نه که م چ بکه م؟)

موسه لسه ل تارویو، نالای گه ردنه وه کوو ره شمار
جه فا و جه ور و خه م و میجنه ت، به لا و فیرقه تی دلدار
عه جه ب داویکه تووشی بووم ته لیسماتیکه زور دژوار
(له گه لّ دهستی مه لا ری ناکه وی زونناری زولفی یار
وه کوو «شیخ» نیختیاری مه زه بی ته رسا نه که م، چ بکه م؟!)

خودا چ بکه م، له گه لّ نه م به خته دوونه؟ چوّن بکه م چاری؟
له گه رداوی غه ما غه رقم، نییه بو من مه ده دکاری
چ مینه ت؟ گه ر سهر و مالم نه دم نه مرو له ری یاری
(له ری نه و شوخه دا خو م کرد به خاک پی پی پیا نه نام جاری
ده سا خاکی هه موو عالم به سهر خو ما نه که م، چ بکه م؟!)

وه کوو نه هلی ته شه بیوع دل، له ماته مدا عه زاپوشه
به باده ی نه شک و حه سره ت، دائیما سه ره مه ست و مه ده وشه
ده لّ: زه ه ریش نه گه ر بی نی؟ له ده ست نه و شوخه بی نو شه
(ده می که شاری پر شو ری مه حه بیه ت مات و خاموشه
به قانونی ته جه نون شو رشئ ئینشا نه که م، چ بکه م؟!)

«له چاوا نم نه ما بو گریه، نو به ی سه جده به رده ری ه
سیاسالم نه باره، نو ئیژی ئیستیقا نه که م، چ بکه م؟»

به مه علوومی خه تابارم، که لامم بو یه (لا سه مه ه)
به شیتم تی مه گه ن یاران، زه مانه ناگر و شه مه ه
له روو باران ته ماشا که ن! هه موو نه شک ی منه و ده مه ه
(له سه ر تو م دو شمنه دنیا، قه زییه م مانیه ولجه مه ه
که ته رکی تو نه که م، ته رکی هه موو دنیا نه که م، چ بکه م؟!)

له گهڻ ڏندا هه موو وه قتم، نيزاع و شور و ناشوويه
گوتم: تو تاقه تي عه شقت نييه، حاليڪي مه جزوويه
گوتم: شيتي، برؤ، دنيا خه رابناباد و مه خروويه
(به جي ماوم له ياران، نابه جي ماوم. نه جهل، زوو به!
به مردن له م قسووري ژينه ئيستيعضا نه كه م، چ بکه م؟!)

هه تا كه ي، نه ي دئي ريسوا، خه ريكي مه سئه له ي نه حوي
ته ماشاي نوتقي شيرين و كه لامى شه هدي وهك (مه حوي)
ده فهرموئ: قيسمه تي عاشق، هه موو هه ر شيوه نه (مه حوي)
(نه وا له يلا به رؤزي حه شر نه دا واده ي ليقا مه حوي!
هه تا قامي قيامه ت، نه و واوه يلا نه كه م، چ بکه م?!)

دہبِ نُهلی بہ سہر فہرقی گلی بہر پیت لہ کل چیبکا؟
لہ روتا غہیری زہم بولبول دہبِ تہ عریفی گول چیبکا؟
کہ نُو سہرووہ بہ نووری مہی لہ گوئشہن کولمی داگیرسا
کہ گوئپہنگی لہ روو نہ پری نہ سووتی بوی چقل چیبکا؟
نہ گہر نُو شوخہ یہ کدہم دہم بہ خہندہ روو لہ گوئشہنکا
لہ شہرما غونچہ گہر عہودہت نہ کاتہ بہ تنی چل چیبکا؟
وہرہ زاہید بیینہ مہشعلی حوسنی جہ مالی یار
بہ غہیری مہزہبی ناتہ شپہرست فہرموو دل چیبکا؟
لہ بازاری موحیبہت مشتہری لہ و ماہہ حہیرانن
رہواجی حہزرتی یوسف کہ کہ متر بی لہ قول چیبکا؟
لہ بہرگی عاریہ مہ جنوون کہ عاری بوو بہ لہ یلای وت
دہبِ نازادہ سہروی گوئشہنی عہ شقت لہ جل چیبکا؟
ہہموو عالم کہ سہر گہرمی قہدوح بازی مہین (حمدی)
لہ ہاژہی سہیلی فرمیسک و لہ گریانی بہ کول چیبکا؟

(۲۳) ناسح جهیدهری

دهستی کرد دیسان به باران ههوری غهم

سا خوا ناسیح دهئی من چی بکهه؟

؟؟؟

(۲۴) خادیم ۱۸۹۵-۱۹۷۱

پینج خشتهکی لهسه ر شیعی مه حوی

له بازاری مه حه ببهت شوڤشی بهرپا نه کهه چ بکهه؟

له دهرسی عه شقه وه گهر دهفته ری ئینشا نه کهه چ بکهه؟

وه کوو مه جنوون به جاری خوم نه گهر ریسوا نه کهه چ بکهه؟

به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه کهه، چ بکهه؟

به شه معیکی وهها چاری شه ویکی وا نه کهه، چ بکهه؟

له ريځگه‌ي عه‌شقيآ دڼ شوړشئ به‌رپا نه‌كا چ بكا؟
 له دوريتا هه‌موو شه‌و ټاه‌ و واوه‌يلا نه‌كا چ بكا؟
 ږه‌مي چاوي غه‌زالان حه‌لقه‌ي زنجيره‌ بو پيئ دڼ
 ټه‌گه‌ر ديوانه‌ ږوو هه‌رده‌م له ږووي سه‌حرا نه‌كا چ بكا؟
 له نه‌شه‌ئ‌ي مه‌ي بوو عاشق شاهدي عه‌ه‌دي (الست) ي دي
 وجودي ټاو و خاكي خوئ ټه‌گه‌ر سه‌ه‌با نه‌كا چ بكا؟
 له فه‌يزي سوحبه‌تي پيري موغان بوو كي‌مي‌اي ده‌ست كه‌وت
 له يو‌مني مه‌ي ټه‌گه‌ر خوئ يه‌كه‌و ته‌نها نه‌كا چ بكا؟
 له مه‌وجي مه‌ي له ساغيردا جه‌مالي دولبه‌ري دي‌وو
 ټه‌گه‌ر سه‌ر دانه‌ئ هه‌م سږږي خوئ ټيفشا نه‌كا چ بكا؟
 له سه‌حرايي جنوون دڼ مه‌شقي وه‌حشه‌تيايه هه‌موو كا‌تي
 له جوستوجو سوړاغئ خه‌يمه‌يي له‌يلا نه‌كا چ بكا؟
 له بو‌قه‌تلي مني مسكين به‌ ته‌حريكي ږوئ دولبه‌ر
 ټيشاره‌ت گه‌ر به‌ مه‌وجي چاوه‌كه‌ي شه‌ه‌لا نه‌كا چ بكا؟
 دڼي موفليس خه‌ريداري جه‌مالي يوسفه‌ ټيمرو
 له بازاږي مه‌به‌به‌ت عيشق ټه‌گه‌ر سه‌ودا نه‌كا چ بكا؟
 له جامي وه‌حده‌تا مه‌خمووري ږه‌حراحي ټه‌زل بي دڼ
 به‌ مه‌وجي جيلوه‌ گه‌ر ده‌يجوور يان به‌يزا نه‌كا چ بكا؟
 هجو‌مي بو دڼي (خاديم) كه‌ هينا جيلوه‌يي عيشقي
 له بازاږي مه‌به‌به‌ت خو ټه‌گه‌ر ږيسوا نه‌كا چ بكا؟

به یادی تو له دندا گهر کیفاحی ئەم نهکهەم چ بکهەم؟
 به فیکری دوری تو دەردی جودایی کهەم نهکهەم چ بکهەم؟
 له چارهی دەردی دل ئیمرو تەبیبی حازیقن عاجز
 به زامی تر ئەگەر زامی جگەر مەرھەم نهکهەم چ بکهەم؟
 تەعەلوف پێی وێسائی حەزرەتی مەعشوقی ئی گرتەم
 کەوا بو تەرکی خویش و باب و خال و عەم نهکهەم چ بکهەم؟
 ئەگەر بو کەعبەیی وەسلی روخی پێگەم ئەدا دولبەر
 له بارانی سوروشکم دیدە وەک زەمزمە نهکهەم چ بکهەم؟
 خەلەل بو عەیشی تەنهایی ئەدا هەمەدەم به جوز دولبەر
 له خەلوەتدا خەیاڵی عەکسی ئەم هەمەدەم نهکهەم چ بکهەم؟
 بناغەیی خانەیی عەیشم له هێجرانا روو له وێرانە
 بەسەنگی سەبر ئەگەر بنچینەیی مەحکەم نهکهەم چ بکهەم؟
 موحەرەد بوونە پێگەیی وەسلی ئەو شوخە له دونیادا
 که تەرکی سوزەنی وەک عیسا ی مەرپەم نهکهەم چ بکهەم؟
 به پەشماری دوو زولفی زامی دل زەهراوییه (خادیم)
 به تریاقتی لەبی دولبەر عیلاجی سەم نهکهەم چ بکهەم؟

(۲۵) نُه حمه دی خانی ۱۶۵۰-۱۷۰۷

میری مه جلس

میری مه جلس نه که نت موتربی گویا چ بکه ت
غونچه خه ندان نه بتن بولبلی شهیدا چ بکه ت
نهینکا حوسنی بوتان لازمه صاحب نه زهره ک
که سی بینا کوو نه بت دلبرئی زیبا چ بکه ت
بی که ره م ناچته تیپا عهدوان مه ردی شه جیع
تیغی ناهیخته بی دهستی توانا چ بکه ت
تالبی علم و که مالی نه بتن قابلی فهیز
حکمه ت و ته ربیه تا عالمی دانا چ بکه ت
تهبعی خانی سه دهفا گه وهه ری عرفانه وهلی
مه تنخوانه ک کوو نه بت ساحبی مه عنا چ بکه ت

که تو رۆی

که تو رۆی به جوز نالاندن و گریان زووبان چبکا؟
که ئاهوو رهم بکا سهییاد به جوز ناله و فوغان چبکا؟
له سایه‌ی عه‌سکه‌ری موژگان و توورپه‌ی زولفی شه‌وره‌نگی
نیگارم پادشای حوسنه، له حالی عاشقان چبکا؟
ئه‌لا ئه‌ی عاشقی بی‌دل نیگارت میهرجو نابی
له قاپیدا عه‌به‌س که‌وتوی فه‌قیره‌ ده‌رگه‌وان چبکا؟
به وه‌عزی و په‌ندی دانا مه‌ردی نادان به‌هره‌وه‌ر نابی
که به‌خت و تالعی ره‌ش بی‌گه‌رانی ئاسمان چبکا؟
له هه‌رلا ئیتتیفاقی بوو، ئه‌گه‌ر کیوه‌ عه‌دوو هیچه
که په‌ششه‌ ئیتتیفاقی بوو ئه‌بی‌فیلی ده‌مان چبکا؟
به‌حوکمی حه‌ق ره‌زا نابی ئه‌به‌د مه‌تروود و مه‌حوکمی
ئه‌لا ئه‌ی نه‌فسی دوون شه‌یتان ئه‌بی‌غه‌یری زیان چبکا؟
که به‌د خولقی ته‌بیعه‌ت بی‌به‌مسقه‌ل زه‌حه‌مه‌ته‌ لاچی
له‌ده‌ست بوجه‌هل و ئه‌مسالی ره‌سولی ئینس و جین چبکا؟
له‌دوری تو‌ره‌فیقان و هموو دنیا‌م له‌لا مه‌حوه
که فه‌سلی گۆل نه‌ما، بولبول له‌باغ و باغه‌بان چبکا؟
له‌جیلوه‌ی گۆل له‌نه‌شئه‌ی مه‌ی له‌عه‌کسی ته‌لعه‌تی ساقی
که‌دل ژه‌نگی غه‌می تیابی ئه‌بی‌ (زیوه‌ر) له‌وان چبکا؟

(۲۷) جاھید

پینج خشته کی لہ سہر غہ زہ لیتی سابی

وجودی ناوجودی من لہ خزمہت دہرکرا چیبکہم؟
شہ ہادی شیتی و مہستی بہ ناحق پیہم درا چیبکہم؟
بہرہ لآ بوونی دہشت و دہر لہ بو من دانرا چیبکہم؟
خودا ہاوارہ ئہم شہو دولبہرم لی دابرا چی بکہم؟
شہراری ئاگری دووری لہ سینہم ہہ لگرا چی بکہم؟

ئہمہندہ ناتہوان و سہر بہ ئیش و دل خہفہت بارم
تہیبب پیی ناکری و ہ لآ عیلاجی نالہیی زارم
کز و مات و غہ لایب و بیئکس و بی ہہمدہم و چارم
لہ بہر دہرد و غہمی یارم نہ خویش و خانہ بیزارم
وہکوو مہ جنوون دلہم بو چوئل و سہحرا ہہ لخرآ چی بکہم؟

لہ سہد سہوداسہر و شہیدا حیسابی عاشقی پرسیم
لہ سہد فہرہاد و مہ جنوونیش و ہرم گرت دہرس و ہہم تہعلیم
نہبوم پزگار مہگہر وابوو نہسیب و بہخت و ہہم تہقسیم
خودا پوژی ئہزہل گریان و قور پیوانی پی بہخشیم
بہ ئہمری حق وجودم ہہ ئنہکیشم لہم قورا، چی بکہم؟

ژیانم چو به سهر چیبکه م نییه چاره م به مه ئیووسی
فه لهک سته نه وعه خوی گۆری وه کوو نه شکالی تاووسی
له ناو به حری غه ما غه رقم به مه حکومی به مه حبووسی
قه له م رۆژی نه زهل بو ئیمه ههر دهر د و غه می نووسی
هه موو رۆژ گهر نه نالینم شهوانی بی چرا چی بکه م؟

له سهر نه م حاله تهی خوشم ژیانی خوم به کهس نادم
ره قیب باسه رکه وی بو من که وا خوا نه یخا و من نایخه م
نه فس سه د ناره زووکاتن عه قل نه بیات و من نایبه م
قسه ی بی فائیده و بیجی زهرورته پیم نه کا نایکه م
نه گهر گریه و فوغان ناکه م له نارامه برا چی بکه م؟

به هاره دهشت و دهر رازاوه بولبول وا له ئیقباله
مه حاله پایه بووسی گول بکه م به م وه زع و نه حواله
نه تیجه ی عاشقی ههر روت و په رپوت و عه ده م حاله
هه موو عالم به بهرگی جه ژنه وه سه رمه ست و خوش حاله
نه گهر قانع نه بم (سابر) له نیو بهرگی شرا چی بکه م؟

قه ناعه ت که نزه بو (جاهید) هه ژاری ههر به سهر چاوان
چه ده خل پییه بو عالم نه گهر شای بی یا سه یران
نه بوو جاری هه وائی من بیرسی یاره که ی جارام
نه گه بییه دامه نی حوسنی هه ناسه ی (سابری) یاران
له دونیادا به به دناوی که من زه نگم زرا چی بکه م؟

ژینی به‌فیرۆ

که من ژینم به‌فیرۆ چوو ئیتر رۆرۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
به‌یانی حالی شیواوم نه‌گهر بۆ تو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ گه‌نجیی تا به‌ پیری هه‌ر خه‌ریکی ئاره‌زووی نه‌فسم
نه‌گهر داوای ده‌وای نه‌فسم له‌ خزمه‌ت تو نه‌که‌م چ بکه‌م
وه‌کوو کوکه‌ن له‌ تاقی بیستوونی نامورادییادا
سه‌ری مه‌ینه‌ت وه‌سه‌ر به‌رد و وه‌سه‌ر نه‌ژنۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
نه‌وه‌ی شه‌رتی جنوون و ده‌رسی سه‌ودا بوو نه‌من کردم
که‌ من دادم نه‌گا پی‌تا روو له‌ ده‌شت و کو نه‌که‌م چ بکه‌م
نه‌گهر په‌روانه‌ بۆ شه‌م خۆی نه‌سووتینی په‌ر و بایی
به‌ شه‌می رووت له‌ کوورده‌ی دل نه‌من بۆسو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ گوئزاری گوئی رووت من که‌ بیبه‌ش بووم هه‌تا ئیستا
به‌ یادی بۆنی تووه‌ ده‌س له‌ مل شه‌وبۆ نه‌که‌م چ بکه‌م
که‌ من پیریکی په‌که‌رتهم، نه‌تۆش پیریکی ره‌وشه‌ن دل
دل‌ه‌ی ویرانه‌که‌م قوربانی چاوی تو نه‌که‌م چ بکه‌م
که‌ من ئیستا به‌ زامی بیده‌وای دل هه‌ر نه‌نالیتم
ئیتر خۆم و دل‌م قوربان نیساری تو نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ خه‌ئوه‌تخانه‌که‌ی وه‌سلت (فه‌نایی) گهر نه‌بی ریگه‌ی
قه‌ناعه‌ت گهر به‌ بۆنیکی نه‌سیمي تو نه‌که‌م چ بکه‌م

له خوښی چاوه که ت دڼ کارى ناقولا نه کا چ بکا؟
به ناوی ناروهن بالآت به دم سهودا نه کا چ بکا؟
له پي ناههنگی کوردانا له مهیدانی هونه رمه ندى
به نووکی نیزه وه دڼ هه مسه ری ئالا نه کا چ بکا؟
سه حهر په رده ی که لا دا توشی هه ر کومه ل نه بی هه رلا
له رازی روزه وه سوژی دلان پهیدا نه کا چ بکا؟
سه ری سهودا زده دم سه رته خته یی جامی خه راباته
که دامینی به مهستی ماله یی سه هبا نه کا چ بکا؟
به به زمی باده وه ساقی که وای پیرانی گوڼگون کرد
که گوینده چریکه ی روو له عه رشی خوا نه کا چ بکا؟
له تاریکی خه یالاتا نه فه وتاوم، دڼی سافم
به نووری عیشه وه نه م چاوه گهر بینا نه کا چ بکا؟
له عالهدا هومیدی دڼ نه ما بیچاره وا ماوه
له ناو په رده ی ته وه ککول خو ی نه گهر ته نها نه کا چ بکا؟
به شیرینی ستاندى لیوی گوڼروویان دڼی نیمه
که تالای هه موو جیگای به جه رگیدا نه کا چ بکا؟
دڼی پر چه سره تی (راجی) له کونجی سینه ناگونجی
له ری سه رکه وتنی کوردی که واوه یلا نه کا چ بکا؟

خودايه من له دهردي بئ دهماغي خوم و گهل چيبكه م؟
له گهل رويينته ني ميحنه ت به شمشيريكي كه ل چيبكه م؟
كه من ناوارهي مولك و وهتهن بم دهست و پئ خهسته
له ساحيب نه قريبا و نه سپ و ره فيقي پئوپهل چيبكه م؟
وه ره نه ي نازهنيني من به ماچي ليوه كه ي نالت
به بئ تو غهيري داغ و دهر ددهستي خوم له مل چيبكه م؟
له زنجيري فيراقت به سته و مات و مه لوول ماوم
له زورداري جه مال و حيددهتي لاوي فحل چيبكه م؟
چ ناشويم به رسوايي سهرم هيناووته سهر خاك
كه من خاكم له لاله و سه بزهواتي ميرگ و مه ل چيبكه م؟
به بئ من نه ي نيگاري شوخي سه ربه ستي به عيشوه و ناز
نه بوو جاري بفرمووي بئ فقهه س له م تهيري دل چيبكه م؟
زهمانه ت دوژمنه (راجي) چ ته دبيرت نيبه نه سلان
نيبه ريگه ي منيش وهك تو له سهر نه م داوه سل چيبكه م؟

(۳۰) فانی (۱۹۱۰-۱۹۷۳)

نهشتهری دوری

نهشتهری دووری له جهرگی پر جه خاړم دایه وه
شه معی پوخساری له دیدهی بی خهوم شارایه وه
گه نجی من روشتوو رهنجی فیرقه تم بو مایه وه
چی بکه م نهی هیزی دل بی چاوی کالت چی بکه م؟
بی ته ماشای به ژن و له علی لیوی نالت چی بکه م؟

.

..

(۳۱) مه لا غه فوری ده باغی (حافزی مه هابادی) (۱۹۲۵-۱۹۹۰)

به رقی بزهی نیگارم گرتمی له ریوه چبکه م؟
وهک که کره تاله زارم بارم له لیوه چبکه م؟
لای دل بهری عه یارم جوابم جنیوه چبکه م؟
دهردم گرانه یارم حالم په شیوه چبکه م؟

۳۲ (موحسین قهره داخی) دینشین (۱۹۷۶-)

نه من گهر بو جوانی تو نه پیوم قور بللی چبکه م؟
له نیو مالم هه تا دهمرم نه بینم دور بللی چبکه م؟
نه گهر نیتر له بی تویی به روژ و شه و سه دای شینم
نه گاته گوئی نه وینداری کچان و کور نه بی بللی چبکه م؟

نه سیری دامی عیشتم خهستهیی دهردی دلم چ بکه م
له تو دایم پره قه لبم له خوم گهر غافلیم چ بکه م
نه شیخ و زاهد و سو فیم، نه قازی و واعیز و مو قتیم
نه دیوانه م، نه فه رزانه م، نه زانا و عاقلیم چ بکه م
له دهرکی پیچ و نه شکه نجهی سه ری زولفت په ریشانه م
نه ترسم هل نه بی جارئ، خودایا موشکلیم چ بکه م
له سایه ی خاری هیجرت دامه نم پر گول له نه سرینه
نه گهر گاهی دهنالیم نیم مه رهنجین بولبولیم چ بکه م
بلیم چی دهری دوون گهر چاوی ئینعامی به نه نعامه
نییه خو غهیری فرمیسک و هه ناسه حاسلم چ بکه م
بلا با مامه سو فی ناگرم تی بهر نه دا وه عزی
سرشته ی عیشتی خوبانه نه من ناب و گلیم چ بکه م
نومیدی دیده نی یارم هه یه تاهیر له مه و پاشیش
خهریکی نه زم و ته رتیبی خه یائی باتلم چ بکه م

۲

نیساری ری کسه سئ سه د گه وهه ری یه کتا نه که م چ بکه م
به شه مسئ مانگی دل پر شوعله و نه حلا نه که م چ بکه م
له قاپی پیری مه یخانه ده می هانا نه که م چ بکه م
به نووری باده که شفی زولمه تی ته قوا نه که م چ بکه م
به شه معیکی وه ها چاری شه ویکی وا نه که م چ بکه م

سه حیفه‌ی خاترم توّمارى ئالام و سووهدایه
به بالام کیسوته‌ی غه‌م وه‌ک خه‌لاتیکى سه‌راپایه
هه‌زاران گه‌نجى خانه‌ی ره‌نجى هیجری دل‌به‌رم لایه
له خه‌زنه‌ی دل‌مه‌دا هه‌ر چی هه‌یه، هه‌ر داغى سه‌ودایه
ده‌سا ئه‌م نه‌قده ده‌ردى عیشتى پى سه‌ودا نه‌که‌م چ بکه‌م

به مه‌ستى شوهره نابى تا نه‌گه‌یته مه‌سته‌به‌ی خه‌ممار
مه‌ده‌د بگه‌ره له عیشوه‌ی چاوه‌کانى چه‌زهره‌تى دل‌دار
خیلافى عیشته‌ عوجب و خو‌په‌رستى و کیبر و عه‌یب و عار
له‌گه‌ل ده‌ستى مه‌لا رى ناکه‌وى زوننارى زولفى یار
وه‌کوو شیخ ئیختیاری مه‌زه‌به‌ی ته‌رسا نه‌که‌م چ بکه‌م

ده‌ریغا سه‌یلی غه‌م نه‌یه‌یشت له هه‌ستیم نوون و ئاسارى
ته‌بیبى ده‌ردى دل نه‌یبیست ده‌مى نالینى بيمارى
له پرشه‌ی خوینى من خو‌ی لا ئه‌دا ره‌ندى جه‌فاکارى
له‌ریى ئه‌و شو‌خه‌دا خو‌م کرد به‌ خاك پى پیا نه‌نام جارى
ده‌سا خاكى هه‌موو عاله‌م به‌سه‌ر خو‌ما نه‌که‌م چ بکه‌م

زه‌مانیکه‌ که ئاشوفته‌ی نیگه‌هت مه‌ست و مه‌ده‌هۆشه
عه‌زیزم رۆزگاریکه‌ که خو‌شم لا فه‌رامۆشه
دل‌ا بى سووده‌ دانیشتن له ئه‌م سووچ و له ئه‌و گو‌شه
ده‌میکه‌ شارى پر شو‌رى موچه‌ببه‌ت مات و خامۆشه
به‌ قانوونى ته‌جه‌ننون شو‌رشى ئینشا نه‌که‌م چ بکه‌م

دلم پر مهینه ته شادیم غه می دووری له پئی سهریه
ویسالم وهسوه سهی هیجره خه یالم عیشقی تو بهریه
فیدای سایه ی هوماییکم که عالم شیتی سیبهریه
له چاوا نم نه ما بو گریه، نوبه ی سه جده بهر دهریه
سیاسالم نه باره، نوژی ئیستسقا نه کهم چ بکه م

ره فیقی هه مدهم ناهه شهرابی عیشره تم دهمعه
غولامی سووتن و تاوانه وهم په روانه و شه معه
له ته عنده ی ناکه سان بیستن عوقوولم قاصرا لسمعه
له سهر تو م دوشمنه دنیا، قه زییه م مانع الجمعه
که تهرکی تو نه کهم، تهرکی هه موو دنیا نه کهم چ بکه م

ئه یا نه شکی جه فای جانان به کول جاری له سهر روو به
ئه یا به ختی ره شم وهک زولفه که ی پر پیچ و واروو به
دلی زارم! له کونجی سینهدا بی دهنگ و نوستوو به
به جیماوم له یاران، نابهجی ماوم، نه جهل، زوو به
به مردن له م قوسووری ژینه ئیستعفا نه کهم چ بکه م

له مه کتووی دلمدا غهیری دهرد و غه م نییه مه توی
له ته گیری ژیانمدا جه مائی دل به ره مه نوی
به مه یلت فانییه تاهیر مه کهن یاران خه یائی وی
ئه وا له یلا به روژی حه شر ئه دا واده ی لیقا مه حوی
هه تا قامی قیامهت ناه و واوه یلا نه کهم چ بکه م

لہ تاریکی ژيانا دلّ به وينه‌ی شه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
گولائهي خوين به نالا و بهيره‌ق و په‌رچه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
نه‌گهر شه‌رتي نه‌وينداری په‌ژاره و ماتهم و دهرده
دلي خوم نوقمي گيژاوي خهم و ماتهم نه‌که‌م چي بکه‌م
نه‌وينداراني دنيا گشت به وه‌سلي يار نایل بوون
به خويني جهرگي خوم ره‌فعي خهم و نه‌سته‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
وه‌کوو ديوانه وه‌يلاني هه‌واري چولي مه‌حبوبه‌م
به‌سه‌ردا خاكي هيجران و فيراقي شه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
له عه‌شقي ئاوريني زين هه‌زاران کاکه مه‌م مردن
نه‌من شورش له‌سه‌ر ريبازي خويني مه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
له چاوي ميژووا خوينم وه‌کوو نه‌سرین قه‌تيس ماوه
نه‌گهر هيرش به‌سه‌ر ميژوودزي عالم نه‌که‌م چي بکه‌م
هه‌تا زولمه‌ت بسووتينم هه‌تاوي کويله دهرينم
گر و کلپه و بليسه‌ي ئاوري دلّ جه‌م نه‌که‌م چي بکه‌م
په‌ريزادي نه‌وينم ديل و يه‌خسيري قه‌لاي ديوه
له‌سه‌ر نه‌و، سيبه‌ري نه‌م ديلاه‌ديوه که‌م نه‌که‌م چي بکه‌م

له گول و گولشه‌نی بیسه‌روی ره‌وان من چ بکه‌م
له سه‌ری زولف و له رووی سونبول و سوینسن چ بکه‌م
گیانه لومه‌ی نه‌ته‌وی هو بوو که نه‌مدی رووی تو
ناینه‌ی رووم نییه‌تی رووی وه‌کوو ناسن چ بکه‌م
نه‌ی نه‌سیجه‌تگه‌ره‌که‌م ره‌خنه له مه‌ستان مه‌گره
حوکه‌ی وا کردووہ قانونی قه‌زا من چ بکه‌م
به‌رقی چه‌خماغه دده‌ا کاتی مه‌کینه‌ی غه‌یبی
به‌ره‌می من که له‌به‌ر بایه له سووتن چ بکه‌م
دیل و به‌ندیمه له بیری سته‌می شای تورکان
کوری زالی که نه‌کا بیری خه‌لاسن چ بکه‌م
ئاوری خیری گری ئاوری توورم که نه‌بی
شه‌وه، له‌و وادییه بی لاله‌یی روشن چ بکه‌م
حافزا قه‌سری به‌هه‌شتی به‌شه‌میراتی منه
له که‌لین و که‌له‌وا و کاول و قوژین چ بکه‌م

نهم هونراوه‌یه‌ی جه‌قیقی وه‌رگیرانی غه‌زه‌لیکی حافزی شیرازییه که نه‌مه

ده‌ستپیکه‌که‌یه‌تی:

بی تو ای سرو روان با گل و گلشن چه کنم؟
زلف سنبل چه کشم، عارض سوسن چه کنم؟

«حافظ شیرازی»

۳۶ مام ریباز

که من کوردم ژیان تال بی له ژین دهعوا نهکهه چ بکهه
له ناگردا بسوتی نهو که خوم فیدا نهکهه چ بکهه
له تورک و فارس و شوقین هه تاکهه هه تاکاکهه من
ژیانم بوو به به حری خوین جهلاد ریسوا نهکهه چ بکهه
به هاریکم نهبینی من که عومرم هه ر خه زانی بوو
به بی خوشی ژیان رویی نه جهل سهودا نهکهه چ بکهه
له عومرمدا که شک نابهی نه خوشییهک نه شادبوونی
دژی یاسایی جهرگسووتان شه ری به رپا نهکهه چ بکهه
به چی نهوعی به چهن سالان له هاوارم دهن حالی
له خو خوری له یه ککوشتن ته مهن کوتا نهکهه چ بکهه
نه گهر ریباز به چاو نه ت دی که رپویشتی وهکوو زوری
به بی دهو له ت به بیخه مخوار ته مهن ناوانه کهه چ بکهه

زیکری وهفا

تهرکی دنیام کرد له بهر نه و ناکات برپا ده من چیبکه م
دئی رهقی نه رم ناکات نه گهر شه کوا نه که م چیبکه م؟
هه موو ته مه نم ده به خشم به نیگای دوو چاوی مهستی
ده ئی هه ردی و پیرترده بی ناکات سه ودا ده من چیبکه م
گهرچی له ده ریای خه یائم نه و دور و له عل و مه رجانه
هه رچیم کرد دهستم پیی ناگا نه گهر نزا نه که م چیبکه م
شیفا و ده وای گشت ده ردیکه ماچی شیرینی لیوی نه و
بو عیلاجی تالی ژینم، دهستم به نه و ناگا چیبکه م
به فواره ی نه سرینی چاوم دیده و گلینه م له ده ستدا
مه کۆی ئیلهامی شیعرم بوو وشه و سه روا م نه ما چیبکه م
(کۆسار) ته نیا له ئاست راستی سه ری به رزی ده کات نه وی
له خانه قای عیشقی نه ودا نه که م زکری وهفا چیبکه م؟

۳۸ غائب

که من دوورم له ږووخساری نه گهر زاری نه کهم چ بکه م؟
که غائبیم له دیداری به دل چاری نه کهم چ بکه م؟
به شهوگاران ده کهم یادی به ږوژان مه ست و ناواره
به دل یادیکی وی جاری له ږووخساری نه کهم چ بکه م؟

که من دوورم له ږووخساری نه گهر زاری نه کهم چ بکه م؟
که غائبیم له دیداری به دل چاری نه کهم چ بکه م؟
به شهوگاران ده کهم یادی به ږوژان مه ست و ناواره
به دل یادیکی وی جاری له ږووخساری نه کهم چ بکه م؟

غائب

له شادی به ش ږراوم به ش ږراوم نهی خودا چ بکه م؟!
منی بیدل کهوا غه م به ش دراوم نهی خودا چ بکه م؟!

غائب

له گفتوگوۍ شهوی دوینی حه بیبیم دابرا چی بکه م؟
شهرارهی ناته شی فیرقه ت له سینهم هه نگرا چی بکه م؟
وتی من لات نه ږوم و شه معی ږوم خاموش نه کهم من وتم
دلهی په روانه کهی من گهر له دهورت هه لسوورا چی بکه م؟

ته ماشاڪهن چلُون دهشتودهرم گرتوتته بهر ياران
وهكو مه جنوون سهرم بؤ جهبلي لهيلا داخرا چي بڪهم؟

له زينداني دلا ئهو دولبهرم كوت كردووه نه روا
ئه گهر وهك بولبولئ دهرچوو له دهسم و هه لئرا چي بڪهم؟

ئه لئين جانانه ته شريفى به رهو لاي ئيمه دي قوربان
له خوشي وهسلئ گهر نارام و سه برم لئ برا چي بڪهم؟

كه سهيري كردهوي خوم كرد وتم ياره ب سيبا چارم
هه موو كات خوم نه گه وزينم له ناو خاك و قورا چي بڪهم؟

هه تا هم شاكرم بهو نيعمه تهى خودا كه پيي داوم
ئه گهر رازي نه بم خه لقه ، له نيو بهرگي شرا چي بڪهم؟

سرى عيشتم به دل پاراستبوو ئابرووم نه چي (نوونه)
به به دناوى كه ناوى من له دنيا دا زرا چي بڪهم؟

غائب

كيشى شيعر (هه زهج)

۳۹ رهشید

دهمیکه خانه قای مه حوی به بی تو مات و خاموشه
به قانونی ویراسته (ئه سهه د) ی پیدانه کهم چیبکه م؟

۴۰ سدقیی

بناغهی غه م به قوربان گهر له سهنگی روو نه کهم چیبکه م؟
به ناچاریی ره فاقه ت گهر له گه ل مردوو نه کهم چیبکه م؟
هه موو مانگ و هه موو سائم له گه ل عه قل و دل و مالم
ئه گهر سهرفی به جاریکی به ماچی روو نه کهم چیبکه م؟
به داخ و چه سره ت و جهوری ره قیبی وا وه کوو مه جنوون
له گه ل ریزی درنده و جانه وهر خوو نه کهم چیبکه م؟
له تاریکی شهوی یه ئدایی دووریی گهر تولوعت بی
وه کو سو فی له خوشی شیخ، که هایی و هوو نه کهم چیبکه م؟
په ریشانه دلم ئه مرؤ به دوو زولفی په ریشانت

له بهر ته نبی نه گهر چه بسی به تالی موو نه کهم چیبکه م؟
 له تهخت و بهختی وهسلت گهر نه بی کامم به ناکامی
 وهکوو وهحشیی له فام و دین و هوشم فوو نه کهم چیبکه م؟
 له نییش و نییشی هیجرانت به بی هوشیی دهلی (سدیقی)
 به لی یاران وهکوو قومریی نه گهر کوو کوو نه کهم چیبکه م؟

٤١ شه فیق

زه لیلی زولمه تی نه فسم به بی ره می خوا چیبکه م؟
 به جیفه دل ده کهن مائیل، له دوس نه فس و ههوا چیبکه م؟
 نه سیری نه فس و شهیتانم، غه ریقی به حری عیسیانم
 به بی که شتی شه فاعات و نه جاتی موسته فا چیبکه م؟
 عه مهل مادر، پدهر نیحسان، قه بر گه هواره، ته قوا شیر
 به بی نه عمال و نیحسان و به بی ته قوا خوا چیبکه م؟
 له نیو تو ماری نه عمالم به غهیری شهر، نییه خهیری
 منی بی زاد و بی توشه له ری بی نینتیها چیبکه م؟
 نه گهر دهستی نه جهل لییدا له ته پلی ریحه تا ناخر
 چلون بیمه سه فی مه حشر، زه لیل و رووسیا چیبکه م؟
 ده می قامی قیامهت گهر خه لایق دینه سهر میزان

منى مه خجوجل و شهرمه نده خودا رۆژى جهزا چيبكه م؟
 به بى سهنگى محهك وهرناگرن نهقدى عه مهل، سوبحهى
 كه من خالىي له ئىخلاسم له گهه تۆشهى رپا چيبكه م؟
 له سههه پردى سيرات مهردى خوا دىن و دهچن وهك بهرق
 نه من لهو رۆژه دامام، خودا بى دهست و پا چيبكه م؟
 له رۆژيكدا كه دهستينن جهزاي گهنجى عه مهل، جهننهت
 به بى هيچ مايه و نهقدى نه من لهو رۆژهدا چيبكه م؟
 دلم بو فهيزى مهردىكى خوا زور تاليبه، چونكه
 له خووه خونچه ناپشكوى به بى بادي سهبا چيبكه م؟
 نه ئىي سهرههنگرم رۆژى برۆم تهنيا به دنيايدا
 ههتا نه مرم بللم بو خوم خودا چى چيبكه م خودا چيبكه م؟
 له تارى زولمهتى نهفسا (شهفيق) ئىسته به دامامى
 نه ئى ههردهم به بى شهمسى وجوودى موستهفا چيبكه م؟

٤٢ ميرزاي ههورامى

قسهى زل زل

نهري نه مروود! زه حاكى! دهور! دهبيركولى فيتنه و فهساد!
 بهر به يانيان له قاپى حهق، مه رگت داوا نه كه م چ بكه م
 سازمانى حقوق به شهر شهرمه نديه له عالهمدا
 نهو به شه ره خه يالبييه، يادى (عهنقا) نه كه م چ بكه م
 نهى دريغا، شاخه كانى وهلات هه موو، ههور و ته مه
 له بهر ههور و ته مى شاخان، روو له سه حرا نه كه م چ بكه م
 ميژووى گهلان، سه ما نه كا بو گه لى خو، كه نازاده
 ميژوونووسى كورديش نه ئى (نهري هو له يلا) نه كه م چ بكه م
 نه گهر نه بى پياويكى له حالزاني ژير و چالاک

قسه‌ی زل له‌گه‌ل تووبا و ره‌عنا و سه‌لما نه‌که‌م چ بکه‌م
ره‌هبه‌ریکی گه‌ل و ئایین نه‌بی بو من، ناعه‌لاجم
ئه‌حه و جه‌له و مچه و عه‌زه، سه‌رۆک مه‌ولا نه‌که‌م چ بکه‌م
ئوچی تیکه‌وت په‌نجه‌کانم، نه‌یتوانی تیلا رابگری
به ته‌زیجی سو‌فیانه (سبحان الله) نه‌که‌م چ بکه‌م
که (میرزایی) به‌ه‌سه‌رتی چه‌رخ‌ی فه‌له‌ک گیرۆده‌ بوو
بو ئاواته‌ مه‌ردانه‌که‌ی، مه‌دح و سه‌نا نه‌که‌م چ بکه‌م

٤٣- په‌ری قه‌رده‌داغی

که من هه‌موو گوئزارم چوو به‌دل هاوار نه‌که‌م چیبکه‌م
به‌دل داوای گوئی به‌هار له‌لای به‌هار نه‌که‌م چیبکه‌م
منی تینوو بو قومئ ماچ له‌ ده‌شتی غوربه‌تا بی که‌س
ستایشی لوتفی کانی و ئیوی روبر نه‌که‌م چیبکه‌م

٤٤- عاجز

له‌ عیشقی چاوی غه‌ممازی غه‌زه‌لخوانی نه‌که‌م چ بکه‌م
له‌ نازی تاوسی چین، سینه‌ سوزانی نه‌که‌م چ بکه‌م
عه‌جائب مانگی چارده‌م دی، دوو مانگی یه‌ک شه‌وه‌ی پی بوو

له گهڻ ډوو زهره لهم ته رتبه حيراني نه کهم چ بکهم
 له باغي يار که جاري بووي گوليکم کرد فیرا تم بوو
 نيتر جانم فيدای خاوهن گولستاني نه کهم چ بکهم
 شه رابی له علی نيوي گهر بخون وهک من دهن ريسوا
 مه کهن نومم که فيکري مهيلي جاراني نه کهم چ بکهم
 ره قیبي سهگ سيفهت مه نعی ويسائي ياري ئی کردم
 به نه فکر خوم هيلاکي تيري موژگاني نه کهم چ بکهم
 له غم تازه خه لاس نابي دئی ديوانه و مه قتون
 نه ما سه برم خه يائي خه دد و خالانی نه کهم چ بکهم
 له حه سرهت روويي له يلا عاجزم مه جنوون سيفهت ناچار
 وهکو بولبول له دهوري گول سه هر خوانی نه کهم چ بکهم

۴۵- مه لا حه سهن فهيزبه خش

وهتهن دهستی جه فا کوتا له شارانت نه کهم چي بکهم
 په تي توله له گهر دن گشت نه يارانت نه کهم چي بکهم
 ته م ومهينهت، سوپای نه گبهت، ته ني ناسماني ناخي کورد
 له بهر بيوازي من ته رکي ديارانت نه کهم چيبکه م
 ژيان و نه رکي ناخوشي له سه ر خه لکی هه ژاري کورد
 بريويه جه رگ و دل شين بو هه ژارانت نه کهم چي بکهم
 هه تا نه م نيشتمانه ي من له دهس داگير که رانايه
 په نا بو شاخ نه بهم روو له هه وارانت نه کهم چي بکهم
 له ب و رزگاري گه ل هه ر کهس، نه چيته ريزي تيکوشان

تف و له عنه ت له وان بی به ند و بارانت نه کهم چی بکه م
له چین وتویژه کانی کورد نه خوازم بین و یهک بگرن
به هیژیکی ودها راوی جه بارانت نه کهم چی بکه م
هیوادارم کورانی گهل هه موو بو تو له تیکوشن
ته مه ننا ی هیژیکی شیری شکارانت نه کهم چی بکه م
هه ئوی دوندی چیا ی بهرز و پلنگی شاخ و پیده شتن
نه گهر سهیری گورهی شاخ و بنارانت نه کهم چی بکه م
وهرن هه ئمهت بهرین تیکرا هه موو بو تو له یهک چاری
قه لاجوی دژ له کویستان و له ئارانت نه کهم چی بکه م
ودها هه وری چه فا بائی به سهر نه م خاکه دا کیشا
له بهر ویرانی ژینگه روو له غارانت نه کهم چی بکه م
دهروون پر ژانه بو ژینی گه لی کوردی سته م لی چوو
له بهر دلتنه نگی مهیلی سهر نزارانت نه کهم چی بکه م
گر و تینم هه موو ژینم له پیناو خه لکی کوردستان
نه گهر من دانه نیم خزمهت به یارانت نه کهم چی بکه م
خه یال و بیری رزگاری که دای له میشک و دل (ئارام)
له گهل گوری کوران روو له جه شارانت نه کهم چی بکه م

٤٦- نوونه

کیشی شیعر (هه زهج)

له گفـتوگۆی شهوی دوینئ حهـبیبم داـبرا چی بکهـم؟
شهـرارهـی ئاتهـشی فیرقهـت له سینهم ههـنگرا چی بکهـم؟

وتی من لات ئهـرۆم و شهـمی روم خامۆش ئهـکهـم من وتم
دئهی پهـروانهـکهـی من گهر له دهـورت ههـنـسوورا چی بکهـم؟

تهـماشاکهن چلۆن دهشت و دهـرم گرتۆته بهـر یاران
وهـکو مهـجنوون سهـرم بۆ ههـبلی لهـیلا داخرا چی بکهـم؟

له زیندانی دلا ئهـو دولبهـرم کۆت کردوو هـهـروا

نه گهر وهك بولبولئ دهرچوو له دهسم و هه لئرا چي بكهم؟

نه لئن جانانه ته شريفى به رهو لاي نيمه دي قوربان
له خوشي وهسلي گهر نارام و سه برم لي برا چي بكهم؟

كه سهيري كردهوي خوم كرد وتم ياره ب سيبا چارم
هه موو كات خوم نه گه وزينم له ناو خاك و قورا چي بكهم؟

هه تا هه م شاكرم بهو نيعمه ته ي خودا كه پيي داوم
نه گهر رازي نه بم خه لقه ، له نيو بهرگي شرا چي بكهم؟

سري عيشتم به دل پاراستبوو ئابرووم نه چي (نوونه)
به به دناوي كه ناوي من له دنيا دا زرا چي بكهم؟

٤٧- شوانه نه حمهد

سه رچاوه: ٤٤٤ شهو

به بي به هاري پووت، من له نيو گول چ بكهم
هه ر تو دلي مني، من به بي دل چ بكهم
عه شقي تو له دلما هيلانه ي كردوو
وهك مه ليكي بالشكاو، له سه ر چل چ بكهم

۴۸- ناسۆ

بیزاریی

که گهل رۆیی به ره و دواوه، له گهل پاتۆل قولاڤ چ بکهه؟
نه ما کاروانسه رای خوشیی، له گهل مردوو دلاڤ چ بکهه
ئهوا راوچی له سیپه یدان، له نیو پۆری شلاڤ چ بکهه؟
به دل دلداری نابینم، له شاری بی دلاڤ، چ بکهه
گویت تیدا نییه ئه ی باخ، له قومری سه ر چلاڤ چ بکهه

خه می نان و ته می بیره و له هه ر لای شه ری ناوه
ئه وه ی هۆی شادمانی بی فه قهت هه ر نیوه که ی ماوه
شه قامی پاکی دلداری، خه یابانی ته ئه و داوه

چەمەن پاراوی خویناوه، چناریش بەژنی چەمیاوه
نەرۆم لەم شارەوێرانە؟ ئەدی ئەهلی دڵان، چ بکەم؟

بەوہ لالاہی درۆ ناکەم، بلیم من خەلکی هیچ کوی نیم
لە شاری خۆم غەریب ماوم، دەلەرزم عەینی داری بیم
نەکەس ناسیمی ئەو جۆرە، نەکەس پرسی ئەری من چیم؟
غەریبم دەچمە ھەر شوینی، دەلیی خەلکی ولاتی دیم
کەسم لی بوونە بیگانە، لە ھاوریی فلان، چ بکەم؟

نە ھەنگوین، شیرینی ماوہ، نە پیکی بادەکش تالیی
سەرم پڕ شۆر و دڵ پڕ تین، پیالەہی نەشنەکەم خالی
نە شیعریکیش دەبیستم گەر بدا بۆنی قسەہی نالی
لە ھەر کووچەہی رەگی شارا، دەچۆری خۆینی خۆمالی
دلی شاریش بە دەست خەلکە، لە شاری غافلان چ بکەم

دەبی بۆ کاکی مزگەوتیم، ئەوہندە سارد و بی تین بی
لە موسیقە و لە نایینی کەسانی دیکە پڕ قین بی
ھەتاکەہی قبیلەہی ئەم خەلکە پەرۆی سوور و رەش و شین بی
دەرۆم ئەم خاکە پیروژە ھەزاران ھیندە شیرین بی
ملەہی تیدایە ئاخر من لە نیو خاکی ملان چ بکەم

خەمی من کوا خەمی فارس و عەرەب یا ئەجنەبی و تورکە
ھەتاکوو ئاو ھەبی ھاوری! ئەتۆ کەم روو لە ئاور کە
خەمی نالیکیی ئەم خەلکە لە شیعرا ژانە ھەم برکە
ئەمن ھەر بیستبووم سالان ئەگەر ئاسک سل و سرکە

له سيبهر رهودهكهن ياران، له نيو كوري سلان چ بكم

برا ليك بوونه دژكار و نهما واژهي برا و خاله
به جي سوزي دلي ناشق، به ناخ سهودا دهكهن، ناله
ئه بي حالي دلم چون بي له نيو نهم حاله بي حاله
مني گوزهي دلم دايم له بوتهي عيشقدا قاله
له نيو خاواني دل كالي نهديوي نيو كلان چ بكم

به جي ناشتي له شار و كيوشهري شار و ههراي شاخه
نهوهي له و نيودها ماوه، به شي حهسرهت، به شي داخه
له داخي نهم شهريه بي هويه سههمم حهسرهت و ناخه
برو سواره! عهه دريژبي! -كه نه شبووي- ئيره كه ي باخه؟
كه شهوبو بوني خوي نادا، له بوني كاگلان چ بكم؟

وهه ايه تان و پوي دنيا، ده مي شينه و ده مي شايي
به كار چي دي مه قامي عاريهت ناغابي يا شايي
دهكهم شانازي به و ناوهي ده مي ني تا ده مي دوايي
وهه ز بوو روحي ناسوكهت، نهوهنده قومري ناسايي
له سهه ر پهلكي گولان نالي، له ناله ي سهه رچلان چ بكم؟

كه لار ۲ . ۱۱ . ۴۰۰

روزي جيهاني زماني دايك

٤٩- ئاسۆ٢

شارى دەمبەسراوان

ئە شارىكا ھەموو شەخسى دەمى بەسراوھ مەن چ بکەم
ئەوھش ھۆى ناسياوى بى دەمە و چاوه ئەمەن چ بکەم

ئەگەر زەحاکى ماراوى ئە مەغزى لاوھکان بخوا و
بەرەئىنەى بە ئالايى ئەکا کاوھ؟ ئەمەن چ بکەم؟

ئەگەر بى و پىکەنەن قچاخ کرى و دئدارەکان بەندى
ئە شادى و خوشى دەسکرد و مەى و قاوھ ئەمەن چ بکەم

بەلەعنەت بى ئەوھى خوینی شەھیدی دا بەنانی خۆی
نەما شادی و غەمیش ھەروا بەلێشاوھ ئەمن چ بکەم

ھەموو قامیشەکانی شاری ئەھواز تینوھ لێویان
لەخاکماندا نییە نان و شەری ئاوە ئەمن چ بکەم

لەمیژە خاکی من ھاواری ئازادی دەکا ھاوړی
شەری عالەم دەکا کورد و بەجیش ماوھ، ئەمن چ بکەم

ئەگەر گەل داوتی سازکا نەئیی پیرم لە کۆلی دە
بتریست و نەچیتە لای دەسی شاوھ؟ ئەمن چ بکەم

خەیاالی خواھ نووری خۆری بگری ھەوری بی مایە
ئەگەر ئاسۆ لەسەر پەیمانەکەى ماوھ؟! ئەمن چ بکەم

ئاسۆ

بۆکان ۴ . ۵ . ۱۴۰۰

٥٠- ئاسۆ ٣

بارانی هاوین

له گرمه‌ی هه‌وری باران‌پێژ له هاویندا خودا چ بکه‌م؟
به‌قای بۆ کۆ بووه‌ دنیا؟ له یاری بێ به‌قا چ بکه‌م؟

له میژووی کوردی به‌دبه‌ختا نه‌ پاشا بوو نه‌ ده‌رباری
ره‌قیب یاره‌ببی رووی ره‌ش بێ! له کاخی شیعییا چ بکه‌م

ده‌م شل بوو نه‌ وه‌نده‌م زه‌مبی شیعی شهل، به‌ره‌سمی کرد
له عه‌سریکا که بێ فه‌رقه‌ که‌ناره‌ و بۆرییا چ بکه‌م

به ئی ژین خوشه یه کسان بی به لام کوا بو هونه ر وایه؟
له عه سړیکدا که یه کسان بی قسه ی شاه و گه دا چ بکه م؟

منم نه و شاعیره رینده ی که پاشای شیعی دلداریم
حه یاناکه ن هه سوودانم، له شه خسی بی حه یا چ بکه م؟

گه ئی هه ن دژبه رن هه تتا که ماهواره ش وه عاسمان خه ی
منی عه رزی نشین ئیدی له نه ستیره ی حه وا چ بکه م؟

به له عنه ت بن نه وانه ی وا له پاکی ره و ده که ن بی خود
له سه ر سه فحه ی مه جازیدا له زوئمی بی خودا چ بکه م؟

نه وه ی وا تال دهنوشی و شیرن نه دوی پاکی هاوریم
له وه ی ریشه ی له ژیر داری درو دا داکوتا چ بکه م

زهمان خوی حاکمی چاکه هه زاران رازی دهرخستون
زهمان تا داوه ری من بی له حوکمی نه شقیبا چ بکه م

سه ری سه ودای نه وینی تیانه بی هه ر دژ به ناسویه
له قهومی پووج و بیکاره و هه واداری ریا چ بکه م

ناسو

بوکان پوشپه ری ۹۹

۵۱- ئاسۆ ۴

چ بکەم

كە تۆ پۆيشتى جيت هيشتم، ئەمن ھەر شين نەكەم چبکەم؟
ئە پووى تالەى رەشم نامەى عەمەل رەنگين نەكەم چبکەم؟

ئەوھندە كال و مندالى ئەوينى تۆم ئە پەنجادا
ئە حوجرەى عەشقتا ئەمشە و كەمى تەميرين نەكەم چبکەم؟

بە دلتەنگى ئە فرميسكەم دروس كەم جەوھەرى پۆشن
ئە نووسينى بە دوورەنگى، ئەمن نەفرين نەكەم چبکەم

قه لَهَم رهنگینهکان نهمرۆ دهمی سوور و دهمی شینن
له داخی وان نهگهر تهرکی خهت و نووسین نهکهه م چبکهه م؟

گهزیهه م کهوته بهر سهرمای چلهی بی رهحمی زستانی
نهگهر شینی شنهی شهوبۆ و گۆل و نهسرین نهکهه م چبکهه م؟

بههاره و تازه کوستانی سهرم خالخالی ناچیتۆ
له داخی پایزی پیری، پهلهی هاوین نهکهه م چبکهه م؟

ههتا خوین نهڕژی لَهَم خاکه ولامی ویستی کهس نادهن
به فرمیسکی چهی خوینم وشهه م خوینین نهکهه م چبکهه م؟

گۆلی سوورم له بهر تویه، نهمن فهراهادی دهورانم
بهچیژی نهشقی نهه م خاکه، وتهه م شیرین نهکهه م چبکهه م؟

فیدای نهه و خاکه بی ناسۆ که تۆی پهروهردهکرد بۆ من
دلهم بۆ عشقی نهه م زیده نهگهر پر تین نهکهه م چبکهه م؟

محمدمههه د سهعید نهجاری

ناسۆ

۹۲ بۆکان

۵۲- ناسۆ ۵

باغی بی گول

به دل دلداری نابینی، له شاری بی دلان چبکه م؟
گولت تیدا نییه ئهی باخ! له باخی بی گولان چبکه م

چه مه ن پاراوی خویناوه و چناریش به ژنی چه میاوه
نه رۆم له م شاره ویرانه ئهدی ئه هلی دلان چبکه م؟

غهریبم، ده چه ههر شوینی ده ئیی خه ئکی ولاتی دیم
که سم ئی بوونه بیگانه، له هاوپی یی فلان چبکه م؟

لە ھەر کووچەى رەگى شارا دەچۆرئ خويتى خۆمائى
دلى شارىش بە دەس خەلكە، لە شارى غاقلان چبکەم؟

ئەمن ھەر بىستبووم جارن كە ئاسك وا سل و سرکە
لە سىبەر رەو دەكەن ياران، لە نيو كۆرى سلان چبکەم؟

دەرۆم ئەم خاكە پىرۆزە ھەزارن ھىندە شىرىن بئى
ملەى تىدايە، ئاخىر من لە نيو خاكى ملان چبکەم؟

منى گۆزەى دلم دايم لە بۆتەى عىشقدى قالە
لە نيو خاوانى دل كالى، نەدىوى نيو كلان چبکەم؟

برۆ سوارە عەمەدرىژبى-كە نەشبووى-ئىرە كەى باخە؟
كە شەوبۆ بۆنى خۆى نادا، لە بۆنى كاگلان چبکەم؟

وەرەز بوو رۆحى ئاسۆكەت ئەوئەندە قومرى ئاساى
لە سەر پەلكى گولان نالى، لە نالەى سەرچلان چبکەم؟

سه‌روای چیبکه‌م؟ لای زه‌بوون

چیبکه‌م؟

که باسی کیو و شاخ و خاکی کوردستان نه‌که‌م چیبکه‌م؟
له پاسی زولفی پر لوول و قه‌دی باریک نه‌من چیبکه‌م؟
که پیشمه‌رگه‌ی دلیری کورد به غار هاتن به ده‌ستوبرد
له بو پرزگاری هۆزی کورد، نه‌من یارمه‌ت نه‌ده‌م چیبکه‌م؟
له زولمی زۆلی مام قاسم، له‌به‌ر غه‌دری نه‌بو جاسم
له داخی جاشکی پا سم، نه‌گه‌ر شو‌رش نه‌که‌م چیبکه‌م؟
که سه‌گ رۆیی به‌راز بیتن، له بو کوردان وه‌کوو پیتن
له به‌ینی نه‌م دوو داعبایه، که باسی خۆم نه‌که‌م چیبکه‌م؟
به من گه‌ر رهمه‌زانه، و یا ته‌مووزی جارانه
که هه‌ردووکی دژی کورد بی، که من غه‌وغا نه‌که‌م چیبکه‌م؟
له سایه‌ی مسته‌فای بارزان، له تیکۆشی گه‌لی کوردان
که‌وا نی‌زیکه ئاواتمان، نه‌من شایی نه‌که‌م چیبکه‌م؟
زه‌نوون پیاویکه بیچاره، به‌بی ره‌شاش و غه‌دداره
گیرفان خالی هه‌م له پاره، که به‌یتۆکان نه‌ئیم چیبکه‌م؟

چی بکه م؟

گرفتاری غه م، گهر ناره زوی سه ودا نه که م چی بکه م؟!
به تۆله ی عومری فه و تاو، مانگ و ساڻ ریسوا نه که م چی بکه م؟!
پرپوزا خونچه ی ئاواتم، گه لای گۆڻ پاکی با بردی
کزه ی دل به ختی ناله ی بولبولی شهیدا نه که م چی بکه م؟!
ژیان شیرینه، نه م ما بۆته که کره و ژاری مار نه مرو
به ئیحسان، جووتی نوقلی سوور له یار داوا نه که م چی بکه م؟!
وهلامی دا "هه تا نه مری قهت نه م ئاواته پیک نایه!"
که وا بوو، حوکی ئیعدامم به دل ئیمزا نه که م چی بکه م؟!
له بورجی نیفره تا، فیرعه ونی دهوران پالی ئیداوه
نه گهر هاواری ئیعیازی عه سای مووسا نه که م چی بکه م؟
سته م وا زۆری هیئا و حه قشکینی وا له تام ده رچوو
ته مه ننا ی ره سته خیز و مه حشهری کوبرا نه که م چی بکه م؟
غهریبی ده ردی پی دام، تاکوو نه ژنۆم تاقه تی ماوه
به روه مال هیمه ته ی ره وتیکی بی په روا نه که م چی بکه م؟!
ده ئین نه مواجی ده جله موژده ی نازادبوون کورد دینئ
له سه ر نه م قه وله تاسه ی شاره که ی به غدا نه که م چی بکه م؟
هه ره س سه نگین و ری به فرین، سه هوئبه ندانه دهشت و ده ر
به واده ی بای شه مال بی گفتوگو، بروا نه که م چی بکه م؟!
نه گهر سه هوئ بلیم، لۆمه م مه که ن نه ی کۆمه ئی یاران
له تاوی خه م نه گهر جارا، قسه ی بیجا نه که م چی بکه م؟!

عه لی گه لایوئژا (ئاگری)، تاراوگه ی لایپیژیک، نه ئمان ۱۲-۰۱-۱۹۷۳

كۆتايى نىيە... ماويىهەتى